

panorama

inforegio

31

Jeseň 2009

Klimatické zmeny –

odpovede na regionálnej úrovni

ÚVODNÍK

Dirk Ahner

3

PREHĽAD

Klimatické zmeny – zníženie emisií dnes, adaptácia na zajtrajšok

4–7

INTERVIEW

Jeremy Rifkin – Chitra Nadarajah – Alain Hubert – Juergen Kropp

8–11

PAUŠÁLNE

Güssing: Kde sa zelený sen vypláca

12–13

NA MIESTE

La Réunion, ostrov s poslaním

14–16

RIEŠENIE PROBLÉMOV

EFRR – Zvýšenie energetických investícií do budov

17

SPOLOČNÉ VÝCHODISKO

Spoločný postup pre klimatické zmeny

18–19

VIAC INFORMÁCIÍ

20

NA REGIO ZÁLEŽÍ

Nový komisár pre regionálnu politiku – predstavujeme Dr. Pawela Sameckiho

21

INTERNE O NAŠICH PROJEKTOCH

Popakademie, Mannheim – Centrum pre nanozdravotníctvo

22–23

VYTVÁRANIE SIETÍ

Komunikácia – dobrá pre planétu

24–25

MINULÉ VYDANIE, BUDÚCE VYDANIE

26

27

TERMÍNY DIÁRA

28

NECHAJTE VÁŠ HLAS POČUŤ

Fotografie (strany):

Obálka: Istockphoto

Strany 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19, 24, 25: © EC

Strany 5, 10, 24, 25, 26: © Istockphoto

Strana 9: © Rebecca McDonnell

Strana 10: © International Polar Foundation, R. Robert

Strana 11: © Juergen Kropp

Strana 12: © EEE GmbH

Strana 18: © JCR

Strana 22: © HorstHamann / Popakademie

Strana 23: © CNH

Vydavateľ: Raphaël Goulet, Európska komisia, GR pre regionálnu politiku

Tento časopis je vytlačený v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku, na recyklovanom papieri.

Je dostupný on-line v 21 jazykoch na stránke http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_sk.htm

Názory vyjadrené v tejto publikácii sú názormi autorov a nevyjadrujú nevyhnutne názory Európskej komisie.

Klimatické zmeny – celosvetový dopad, regionálne účinky

Hlavnou výzvou, ktorej naša planéta dnes čelí, je dopad klimatických zmien – globálna hrozba s mnohými rôznymi tvármi. Od povodní k suchám, spôsob, akým sa nás dotýkajú zmeny, ktoré nás dnes postihujú, a ktoré nás zasiahnu zajtra, sa líši v závislosti od regiónu, v ktorom žijeme. A s týmto dopadom sa musíme vysporiadať na regionálnej úrovni. Zatiaľ čo sa vlády zídu v Kodani na 15. konferencii Spojených národov o zmene klímy, aby sa dohodli na znížení emisií, regióny už teraz pomáhajú ľuďom, aby sa adaptovali na nevyhnutné nadchádzajúce zmeny.

Ako ekonóm a politický poradca, Jeremy Rifkin vysvetľuje, že regionálny rozvoj je v tomto kontexte rozhodujúci, pretože práve tu sa utrácajú finančné prostriedky. Robíme interview s pánom Rifkinom, aby sme si vypočuli viac jeho myšlienok o tom, čo treba urobiť pre obmedzenie vypúšťania emisií a ako sa musí rozbehnúť tretia priemyselná revolúcia založená na decentralizovanej a nie centralizovanej výrobe, ak máme mať nádej na udržanie emisií na bezpečnej úrovni.

V tomto vydaní časopisu Panorama tiež skúmame nedávne zmeny uskutočnené v Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorý teraz môže podporovať energeticky efektívne obytné budovy. Ak sa členské krajiny pre to rozhodnú, na podporu tohto životne dôležitého cieľa by sa mohlo uvoľniť až €8 miliárd.

Dopadov stúpajúcich globálnych teplôt sme už svedkami. Ako sa modely počasia stávajú extrémnejšími a verejné zdravotníctvo nesie celú ťarchu teplotných vln a vznikajúcich chorôb, je to regionálna politika, ktorá je dostatočne flexibilná podporovať Európanov čeliacich výzve adaptácie na neustále sa vyvíjajúcu situáciu.

Dirk Ahner

Generálny riaditeľ, Generálne riaditeľstvo
Európskej komisie pre regionálnu politiku

„... s dopadom klimatických zmien sa musíme vysporiadať na regionálnej úrovni.“

KLIMATICKÉ ZMENY – ZNÍŽENIE EMISÍ DNES, ADAPTÁCIA NA ZAJTRAJŠOK

62% európskych respondentov sa domnieva, že klimatické zmeny sú najvýznamnejším problémom, ktorému svet dnes čelí. Je to hrozba, ktorú regionálna politika a Európska únia ako celok berú rovnako vážne. EÚ zavádza škálu opatrení na vybudovanie odolnosti voči účinkom klimatických zmien a zníženie množstva emisií.

Časopis Panorama toto skúma a premýšľa nad dôsledkami klimatických zmien a ako si môže kombinácia politík a opatrení učených na mieste poradiť s dopadom už vypustených emisií a znížiť budúce množstvá.

Energia pre zmenu

Sme na križovatke, kde smer „všetko ide normálne ďalej“ jednoducho nie je alternatívou. Cesta vpred zahŕňa kompletne prehodnotenie toho, ako získavame, využívame a šetríme energiu a prírodné zdroje – kľúčové faktory pri spomaľovaní klimatických zmien a pri prispievaní k udržateľnejšiemu rastu.

Toto radikálne prehodnotenie môže EÚ poskytnúť prostriedky na jej pozdvihnutie z hospodárskeho poklesu využitím toho, čo začíname vnímať ako tretiu priemyselnú revolúciu – rýchly rozvoj úplne nového energetického systému.

Odborníci odporúčajú masívny posun smerom k nízkouhlíkovej ekonomike: čisté elektrické systémy, oveľa nižšia spotreba energie a väčšie využitie obnoviteľných zdrojov energie, aj na poháňanie dopravných systémov. Takže otázka znie, ako môže EÚ premeniť výzvy klimatických zmien na príležitosť?

Čistá energia – stimulácia ekonomiky

Už dnes posun k obnoviteľným zdrojom energie vytvoril v Európe viac ako 300 000 pracovných miest v sektore. Aby prečkali hospodársky pokles, EÚ povzbudzuje svojich členov kväčšiemu investovaniu do energetickej efektívnosti, čistých technológií, čistej dopravy, energetických spojení a širokopásmových sietí.

Z finančných prostriedkov pridelených v rámci kohéznej politiky je viac než 65% (€230 miliárd) vyčlenených na investície do štyroch prioritných oblastí: ľudia (pracovné miesta), podnikanie, infraštruktúra a energetika, výskum a inovácia. Toto zameranie je kľúčové, pretože tieto priority prispievajú k rýchlejšej obnove, zlepšeniu konkurencieschopnosti a pomôžu Únii adaptovať sa na nízkouhlíkovú ekonomiku.

Je jasné, že obnoviteľné zdroje energie, inteligentné rozvodné elektrické siete a vodíkové vozidlá,

V máji tohto roku bol **Európsky fond regionálneho rozvoja** (EFRR) upravený, aby sa rozšíril rámec jeho podpory na energetické investície do budov. Teraz zahŕňa investície do energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie v sektore bytovej výstavby v rámci EÚ. To môže dosiahnuť až 4% z celkového prídeltu EFRR, čo znamená, že až €8 miliárd by mohlo byť venovaných na energetickú efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie v bytovom sektore, ak sa členské štáty rozhodnú prerozdeliť finančné prostriedky na tieto priority.

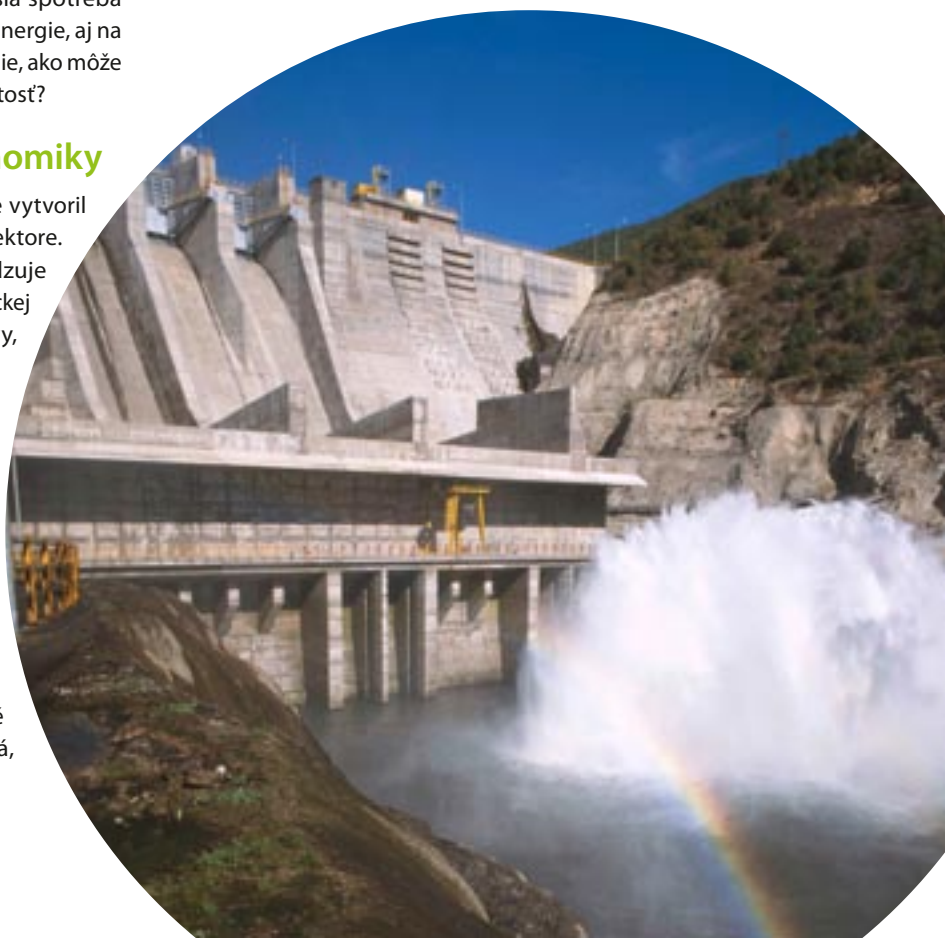
(Viac informácií nájdete na strane 17)

technológia batérií a energeticky efektívne výroby a služby budú sektormi rastu niekoľkých nasledujúcich desaťročí.

EÚ na čele tohto vznikajúceho trhu

EÚ je v dobrej pozícii, aby plne využila tento posun, keďže už je aktívna pri inštalácii obnoviteľných zdrojov energie. Je domovom svetových predných výrobcov v oblasti obnoviteľnej energie a musí využiť svoj náskok ako odrazový mostík k nízkouhlíkovým technológiám a ďalšej efektívnosti. Kľúčovým faktorom pri realizácii tohto cieľa je výskum.

Nedávny Strategický technologický plán má za úlohu koordinovať financovanie a výskum v tejto oblasti za účelom maximalizácie

jeho potenciálu. V rámci šiestich európskych priemyselných iniciatív sa už združuje verejné úsilie, európsky priemysel a výskumníci: veterná, solárna, bioenergia, zachytávanie a ukladanie uhlíka, inteligentné rozvodné elektrické siete a štiepenie jadra.

Podpora energetickej efektívnosti a väčší podiel zelených produktov je jedným z kľúčových cieľov Plánu európskej hospodárskej obnovy, ktorý naznačuje odpoveď EÚ na hospodársku krízu vedúcu k tvorivej, znalostnej ekonomike.

Kohézna politika investuje €105 miliárd do:

- výskumu, technológii a ekologickej inovácii, vrátane financovania MSP (€3 miliardy),
- nízkouhlíkovej ekonomiky, udržateľnej dopravy a energetiky (€48 miliárd),
- a pomoci všetkým krajinám EÚ spĺňať legislatívu v oblasti životného prostredia (€54 miliárd, z čoho €28 miliárd bude vynaložených na odpadové a vodné hospodárstvo).

Energetické dodávky pre nové storočie

Nemusíme zostať v zajatí závislosti na energii, ktorá nás poháňala v minulosti. Maďarské mesto **Kistelek** získalo takmer €1,6 milióna (2004 – 06) z fondov regionálneho rozvoja na využívanie **geotermálnej energie**. V dôsledku toho je osem verejných inštitúcií zásobovaných geotermálnou energiou, ktorá je dostupná za nižšie ceny ako dodávky plynu, a projekt tiež slúži ako dobrý príklad pre ďalšie miestne samosprávy, ktoré uvažujú nad inštaláciou podobných systémov.

Prevádzka systému si nevyžaduje väčší dohľad, a bolo možné nahradiť zastaralé plynové vykurovanie lacnejšou technológiou šetrnou k životnému prostrediu s úsporou okolo 10% zaisťujúcou dodávky tepla príslušným inštitúciám, pričom sa v oblasti znížili znečisťujúce emisie.

V nemeckom **Brandenburgu** prispelo regionálne financovanie k postaveniu továrne pre **Odersun**, spoločnosť vyrábajúcu solárne články, ktoré napájali aj Olympijský park v Pekingu. Špecializáciou spoločnosti sú tenkovrstvé solárne články na medenej páske. Sloboda konštrukcie a použitia to dovoľuje, umožnila rôznorodé použitie fotovoltaiky, vďaka čomu má solárna energia viac použití.

Adaptácia na klimatické zmeny

Hoci sú politiky a financovanie zavedené za účelom spomalenia tempa vypúšťania emisií skleníkových plynov, už bolo vypustené dostatočné množstvo, aby malo významný dopad na našu klímu. V apríli 2009 Komisia predložila Bielu knihu o adaptácii na klimatické zmeny, aby zdôraznila cestu k zníženiu zraniteľnosti EÚ na dopady klimatických zmien. Keďže mnohé z dopadov budú závisieť od miestnej geografie, adaptačné opatrenia bude treba často vykonávať na národnej alebo regionálnej úrovni.

Najzraniteľnejšie regióny v EÚ sú v južnej Európe, povodí Stredozemného mora, niektoré z regiónov na najvzdialenejších hraniciach EÚ a Arktídy. Aj záplavové oblasti, ľadovce, ostrovy a pobrežné oblasti musia riešiť špecifické problémy.

Ľudí a organizácie, ktoré by za normálnych okolností navzájom nespocovali, spája financovanie regionálnej politiky, ktoré vedie k cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráci. Povodne, lesné požiare a iné katastrofické udalosti spôsobené klimatickými zmenami sa nezastavujú na hraniciach. Práve tu prináša regionálna politika konkrétnu pridanú hodnotu.

Pochopenie spôsobu predpovedania klimatických zmien

Správne informácie o pravdepodobnom dopade extrémneho počasia sú životne dôležité, ak sa máme pripraviť na ich následky. Našťastie je výskum čoraz sofistikovanejší. Tu je vysvetlenie troch najčastejšie uvádzaných scenárov:

Scenár A1 je ten, v ktorom sa riadime prístupom „všetko ide normálne ďalej“ a aj naďalej sa zameriavame na rýchlu inováciu a vysoký obrat kapitálu s malými obavami o udržateľnosť – je to najhorší možný scenár.

Scenár B2 je opačný. Bol by to prípad, keby sme počúvli naše vyslovené obavy a skutočne sa stali nízkouhlíkovou, udržateľnou kultúrou – najlepším možným scenárom.

Scenár A2 je ten, ktorý používa väčšina európskej vedy. Svet, v ktorom sa stále zameriavame na voľný obchod, ale pracujeme na dosiahnutí udržateľnosti – je to scenár strednej cesty.

Žiadna iná možnosť okrem adaptácie

Na začiatku 21. storočia sme prvýkrát svedkami toho, že spôsob, akým využívame zdroje Zeme má zásadný, negatívny dopad na fyzikálne kolobehy planéty – kolobeh vody, dusíka, kyslíka a predovšetkým kolobeh uhlíka, sú ovplyvňované 6 miliardami ľudí žijúcimi dnes na planéte.

Klimatické zmeny budú mať dopad na každého z nás a tiež na živočíšne druhy, s ktorými sa delíme o planétu. Tu sú len tri z kľúčových oblastí, ktoré klimatické zmeny dramaticky ovplyvnia, a čo EÚ a regionálna politika robia, aby Európanom pomohli adaptovať sa na tieto účinky:

VODA

Predpokladá sa, že klimatické zmeny budú mať za následok zmeny v dostupnosti vody vo všetkých častiach Európy, s narastajúcim nedostatkom vody najmä v južnej Európe a vyšším rizikom povodní na takmer celom kontinente.

Minimálne 11% európskej populácie a 17% jej územia bolo dodnes postihnutých nedostatkom vody. Posledné trendy ukazujú významný nárast nedostatku vody v celej Európe.

Od roku 1998 spôsobili povodne v Európe približne 700 úmrtí, presídlenie asi pol milióna ľudí a minimálne €25 miliárd škôd v poisťných udalostiach. Ekonomické náklady pobrežných záplav sa odhadujú na €18 miliárd v rámci scenára vzostupu hladiny mora o 50 cm, ale adaptácia môže značne znížiť škody, na €1 miliardu ročne.

Adaptačné stratégie budú závisieť od rozsahu národných a európskych nariadení týkajúcich sa vody, spolu s tým, ako možno vodné hospodárstvo integrovať do iných politík, ako napr. tých, ktoré riadia poľnohospodárstvo a energetiku. Krátkodobé opatrenia treba zapracovať do všetkých politík vodného a územného plánovania, a EÚ bude podporovať zdieľanie informácií, stimulov pre súkromný sektor a verejné investície.

Jedným príkladom, kde má regionálne financovanie skutočný význam na mieste, je projekt „nadnárodnej spolupráce“, Riziko povodní na Dunaji, ktorý je súčasťou programu „európskej

územnej spolupráce“ juhovýchodnej Európy (JVE). Vďaka nemu sa spájajú vedci, štátni zamestnanci, mimovládne organizácie a iné zainteresované osoby, aby vypracovali systém máp povodňového rizika pre záplavové územia a je jasným príkladom toho, ako môžu regionálne fondy podnietiť medzinárodnú spoluprácu. Z celkového rozpočtu €6,5 milióna prišlo ako príspevok EFRR €5,1 milióna.

VEREJNÉ ZDRAVOTNÍCTVO

Dopad klimatických zmien na verejné zdravotníctvo má široký rozsah. Do hry vstupuje niekoľko faktorov, z ktorých všetky zhoršuje demografická tendencia smerom k starnúcej populácii.

Po prvé, úmrtia súvisiace s horúčavami. Ak teploty stúpnu o 2°C, mohli by sme byť svedkami 2 až 3-násobného nárastu úmrtí v mestských oblastiach. Ak budeme i naďalej zotrvať pri voľnom obchode, ale trochu pozornosti venujeme aj udržateľnosti, potom by sme do roku 2100 mohli zaznamenať nárast úmrtí súvisiacich s horúčavami na 100 000. Pri zohľadnení znížovania úmrtí súvisiacich s chladom je čistý efekt 86 000 úmrtí ročne.

Druhým faktorom je dostupnosť a kvalita vody. Do roku 2070 sa môže počet ľudí postihnutých nedostatkom vody pohybovať v rozmedzí od 16 do 44 miliónov.

Tretím faktorom je nárast chorôb súvisiacich s potravinami a zvieratami prenášajúcimi ochorenia v predtým nepostihnutých regiónoch – choroby zvyčajne spájané s teplejšou klímou severnej Afriky alebo najjužnejších častí Európy sú teraz v pohybe. Prvé zistiteľné zmeny v ľudskom zdraví môžu byť v dôsledku zmien v geografickom rozšírení (zemepisná šírka a nadmorská výška) a sezónnosti určitých infekčných chorôb – vrátane chorôb prenášaných vektormi (napr. malária a horúčka dengue), a chorôb prenášaných potravinami (napr. salmonelóza), ktoré vrcholia v teplejších mesiacoch.

A nakoniec, kvalita infraštruktúry zdravotnej starostlivosti, ktorá je v celej EÚ nevyvážená. Stredozemná Európa má najnižší počet nemocničných lôžok na 2 000 obyvateľov, a bude predsa najviac vystavená zdravotníckym rizikám spojeným s klimatickými zmenami.

LESNÉ POŽIARE

Počas leta v rokoch 2003 a 2004 vypukli v Španielsku, Portugalsku, Francúzsku, Taliansku a Grécku obrovské lesné požiare. Príčinou zvýšeného rizika je súhrn priaznivých podmienok – živelný rast miest, slabo riadený rozvoj vidieka, zle spravované lesy a viac návštevníkov v citlivých oblastiach.

Ak zohľadníte klimatické zmeny a ich dopad – horúcejšie, suchšie mesiace – je evidentné, že adaptačné stratégie zahŕňajúce zlepšenie biodiverzity regiónu sú životne potrebné.

Adaptácia na hrozbu lesných požiarov zahŕňa potrebu zvýšenia povedomia verejnosti. Jeden projekt, ktorý si dáva za cieľ informovať verejnosť a skúmať spôsoby, akými politiky bojujú proti hrozbe požiarov, bol výstižne nazvaný projekt INCENDI. INCENDI, ktorý

Na čo čakáme?

Výsledky modelácie ukazujú, že ročná stredná teplota v Európe sa pravdepodobne zvýši viac než globálna stredná teplota. Do konca tohto storočia sa predpokladá, že priemerná ročná teplota v Európe sa zvýši o 2,5 – 5,5 °C pri scenári A2, a 1 – 4 °C pri scenári B2. Niektoré regióny sa môžu stretnúť s menším alebo väčším zvýšením teploty ako je priemer.

Pri scenári A2 môže byť zvýšenie teploty v niektorých regiónoch Európy iba 2 °C alebo dokonca väčšie ako 7 °C v scenároch. Južná Európa bude postihnutá najviac, s konzistentným zvýšením teploty medzi 3 °C a viac ako 7 °C, s ešte väčším oteplením v lete. Severná Európa pocíti zvýšenie teploty menej ako 2 °C a až 4 °C, v závislosti od scenára a regiónu, pričom menej chladné budú hlavne zimy. Teplotné extrémny sa znížia v zime, ale zvýšia sa v lete.

profituje zo €4 miliónov z financovania regionálneho rozvoja, spojil vysoko rizikové regióny z oblasti Euromed za účelom podpory experimentovania a zlepšenia regionálnych politík ohľadne lesných požiarov, a organizovania základu pre budúcu politiku v stredozemnom meradle.

Mnohé európske prihraničné regióny sa v prípade lesných požiarov alebo záplav dohodli na cezhraničných núdzových plánoch a na zdieľaní drahých hasiacich a záchranných zariadení. INTERREG a programy európskej územnej spolupráce hrali v tomto procese dôležitú sprostredkovateľskú rolu.

EÚ koná s cieľom znížiť emisie

Zatiaľ čo sa musíme zaoberať účinkom minulých emisií, teraz je absolútne nevyhnutné, aby sme znížili ich súčasné množstvá. Množstvo emisií je kľúčom k zmierneniu globálneho otepľovania a zníženiu dopadu vyššie popísaných kríz.

Balík opatrení pre energetiku a klimatické zmeny demonštruje záväzok EÚ stanoviť ambiciózne ciele pre zníženie emisií skleníkových plynov. V balíku, na ktorom sa EÚ dohodla v decembri 2008, sa zmluvne zaviazala k zníženiu svojich emisií skleníkových plynov o 20% v porovnaní s úrovňou z roku 1990; k zvýšeniu množstva energie pochádzajúcej z obnoviteľných zdrojov z dnešných 8% na 20%; a k zlepšeniu úrovne energetickej efektívnosti o 20%, čo znamená zníženie spotreby o 13% v porovnaní s rokom 2006 – a to všetko do roku 2020.

Základom dohody je uznanie, že politiky v oblasti energetiky a klimatických zmien by mali ísť ruka v ruke. Dohoda zdôraznila potrebu „rozhodných a okamžitých krokov“ ohľadne klimatických zmien a podčiarkla „životnú dôležitosť dosiahnutia strategického cieľa – obmedzenia nárastu priemernej globálnej teploty na nie viac ako 2 °C nad predindustriálnu úroveň“.

Prístup, ktorým sa majú emisie riadiť v rokoch 2012 – 20, bol objasnený novým návrhom,

ktorý robí systém obchodovania s emisiami, v ktorom musí priemysel k vypúšťaniu CO₂ získať emisné kredity, silnejším a transparentnejším. Vďaka spolupráci je toto nová smernica a obnoviteľnej energii, ktorá robí záväzok týkajúci sa použitia 20% obnoviteľných zdrojov v skladbe zdrojov energie EÚ a 10% dopravných palív z biopaliva do roku, právne záväzným.

Čo sa robí na mieste

Zatiaľ čo tvorcovia politiky razia cestu stanovovaním cieľov, identifikovaním spôsobu ich dosiahnutia a financovaním zmeny, bude treba zásadný posun v životnom štýle, aby k potrebnému zníženiu skutočne došlo.

Po celej Európe ľudí prebúdzá potreba konať teraz. Urbanisti vytvárajú „zelené mestá“ oceňované v súťaži Európske zelené mesto. Hrdými víťazmi sú Štokholm, ktorý sa usiluje zbaviť fosílnych palív do roku 2050, a Hamburg, ktorý sa usiluje znížiť svoje emisie o 80% tiež do roku 2050.

Vo východnom Anglicku prestupuje téma „Nízkouhlíkový hospodársky rast“ celým programom Konkurencieschopnosť a zamestnanosť regiónu. Región uznáva potenciál programu byť na čele návrhu a inovácie. Pokrýva rozvoj nových spôsobov odpovede na nevyhnutnosť nižších emisií, od nízkouhlíkových iniciatív k stimulácii čistých technológií a sektorom obnoviteľnej energie. €73 miliónov sa investovalo z regionálnych fondov do ich programu.

Dohovor starostov (The Covenant of Mayors) hodlá ísť za rámec ambiciózných cieľov stanovených v balíku o energii. 80% obyvateľstva žije v mestách a práve tu sa spotrebuje až 80% energie. V domnení, že miestne orgány musia hrať ústrednú rolu pri zmiernení klimatických zmien, Dohovor starostov vytvára v priekopníckych mestách konkrétne projekty na znížovanie emisií prostredníctvom lepšej energetickej efektívnosti, a výrobou a využívaním čistejšej energie.

Mestá, ktoré sa prihlásia, akceptujú fakt, že budú monitorované a o ich pokroku budú informovaní aj ich kolegovia. Od Argentíny po Ukrajinu pracujú mestské verejné inštitúcie na zmene spôsobu života svojich obyvateľov.

JEREMY RIFKIN

Poradca EÚ a predseda okrúhleho stolu riaditeľov zameraného na otázky tretej priemyselnej revolúcie

Jeremy Rifkin je poradcom Európskej únie a pedagógom programu pre vzdelávanie výkonného manažmentu na Warthon School. Pán Rifkin je predsedom okrúhleho stolu riaditeľov zameraného na otázky tretej priemyselnej revolúcie. Ten pozostáva zo 100 riaditeľov popredných amerických a európskych korporácií, ktoré predznamenávajú štyri piliere tretej priemyselnej revolúcie zaoberajúce sa tromi výzvami, a to problematikou globálneho hospodárskeho oživenia, energetickej bezpečnosti a klimatických zmien.

„Myslieť globálne, konať lokálne“: aké strategické zmeny musia presadzovať verejné orgány, aby zaistili udržateľnejšiu formu rozvoja vo svete s obmedzenými prírodnými zdrojmi?

Fráza „Myslieť globálne, konať lokálne“ nebola nikdy dôležitejšia. Čelíme trom nebyvalým výzvam: druhá priemyselná revolúcia, na ktorej je založené naše hospodárstvo, je v rozpade. Sme na sklonku doby fosílnych palív a okamžitý dopad klimatických zmien na poľnohospodárstvo znamená, že miliarda ľudí trpí hladom. Úverová kríza je len indikátorom, že súčasný ekonomický model je neudržateľný. Ak sme potrebovali ďalší dôkaz, pozrite sa čo sa stane, keď cena ropy prekročí \$147 za barel, celá ekonomika sa zastaví. Musíme mať novú ekonomickú víziu a strategický plán, ktoré budú dostatočne silné, aby sa zaoberali týmito tromi výzvami.

EÚ plne súhlasí s ambicióznymi cieľmi znížiť počet častíc na milión podľa objemu (ppmv) na 400 – 450 častíc vo viere, že ak tak urobí aj zvyšok sveta, nárast teploty bude okolo 2°C. Ale nové dáta ukazujú, že je to veľmi optimistický odhad a v skutočnosti nárast dosiahne skôr 6°C, čo by v budúcom storočí predznamenalo koniec nášho druhu.

Najväčším zdrojom emisií uhlíka sú budovy. To treba zvrátiť – každá budova sa musí stať svojim vlastným generátorom energie. Každý meter štvorcový tejto planéty ponúka nejaký zdroj obnoviteľnej energie: napríklad solárna, veterná, geotermálna, teplo vytvárané odpadom, príliv a odliv, hydroelektrická energia. A teraz máme technológiu na uloženie prebytočnej energie za účelom udržania nepretržitých dodávok a máme príklad decentralizovanej distribučnej sústavy spôsobom, akým používame Internet a k nemu pripojené počítače. Už neexistujú žiadne bariéry pre úplne decentralizovanú sústavu.

K revolúciám dôjde, keď spojíte nové formy energie s novými spôsobmi komunikácie: keď sme sa stali roľníkmi, začali sme rozvíjať písmo, keď sme objavili paru, začali sme tlačiť, keď sme prešli k centralizovaným zdrojom energie vo forme fosílnych palív a uránu, prešli sme k centralizovaným formám komunikácie prostredníctvom telekomunikačných gigantov v pozadí našich

telefónov a faxov. Ale teraz máme Internet a ľudia môžu skutočne myslieť globálne a konať lokálne. Miliarda ľudí koná lokálne, keď kontaktuje priateľov na opačnej strane planéty. Takže to, na čo sa teraz pozeráme, je vývin decentralizovanej energie súbežne s decentralizovanou komunikáciou – tretia priemyselná revolúcia a jediné východisko zo situácie, v ktorej sa nachádzame.

Keby ste mohli urobiť jednu, globálnu zmenu v spôsobe, akým momentálne fungujeme, čo by to bolo?

Jednu vec, ktorú treba urobiť ihneď, je účinne prepojiť verejné fondy so súkromným podnikaním pre dosiahnutie novej ekonomickej vízie – ucelený strategický plán vytyčujúci novú hospodársku infraštruktúru zameranú na distribúciu energie.

Podnikateľské príležitosti sú značné. Obrovské množstvo pracovných miest čaká na vytvorenie pri výstavbe nových budov, v akumulčných zariadeniach vodíka, pri budovaní nových rozvodných sústav 21. storočia. A doprava sa do toho zapája prostredníctvom veľkých automobiliek, ktoré rokujú o kontraktach s dodávateľmi elektrickej energie smerom k roku 2014, keď sa na trh dostanú prvé elektromobily. Zapojte ho doma do zásuvky, nabite ho energiou vyrobenou vašou budovou a môžete vyraziť. Zavíte to využitím prebytočnej energie vyrobenej počas vašej cesty, inými budovami. Inteligentná distribúcia, lokálna výroba. Súčet miliárd malých generátorov prispievajúcich k decentralizovanej rozvodnej sústave vyrába oveľa viac energie než vŕzgajúce staré elektrárne, ktoré nás privádzajú na pokraj vyhytnia.

A tentoraz tu môžu byť skutočným víťazom krajiny rozvojového sveta, pretože solárnu energiu majú často poruke a 30% z nich nie je pripojená na žiadnu rozvodnú sieť, takže netreba nič prerábať. Sú v najlepšej pozícii na prijatie novej, čistejšej technológie pomocou partnerstiev medzi severom a juhom.

Môžeme to dokázať včas?

Neviem, či budeme dostatočne rýchli. Potrebujeme zmenu uvedomenia ľudí, od geopolitického k biosfére. Vo väčšine Európy bola doba osvietenstva v čase prechodu od stredoveku k industrializácii. A teraz potrebujeme nový filozofický základ. Keď sa súčasne zmenia komunikačné a energetické modely, dostanete katalyzátor pre nové uvedomenie a pre ľudí, ktorí vyrástli s Internetom, že svet je vzájomne prepojené miesto. Žijeme na planéte osídlenej hlboko rozdelenou civilizáciou, jedinou vecou, ktorú máme všetci spoločnú, je biosféra.

To, čo potrebujeme, je hybridná ekonomická vízia založená na systémoch informačnej technológie 21. storočia. Víziu treba premeniť na skutočnosť prostredníctvom rešpektovaných záväzkov vlád investovať finančný kapitál v súlade s rovnakými záväzkami spoločnosti investovať sociálny kapitál. A začať sa to musí teraz.

CHITRA NADARAJAH

Hlavný úradník pre životné prostredie na rade grófstva Hampshire

Chitra Nadarajah, hlavný úradník pre životné prostredie na rade grófstva Hampshire, bola predtým projektovou manažérkou projektu ESPACE, prevratného, päťročného projektu INTERREG o územnom plánovaní a adaptácii.

„Myslieť globálne, konať lokálne“: aké strategické zmeny musia presadzovať verejné orgány, aby zaistili udržateľnejšiu formu rozvoja vo svete s obmedzenými prírodnými zdrojmi?

Verejné orgány majú zodpovednosť za územné plánovanie na rôznych úrovniach, od národnej k miestnej. Územné plánovanie hrá kľúčovú rolu pri spájaní konkurenčných požiadaviek na spôsob, akým je spravovaná a využívaná naša pôda a naše prírodné zdroje, z ktorých obe sú pod tlakom širokej palety príčin, vrátane rýchleho hospodárskeho rozvoja, rastu obyvateľstva a v poslednej dobe, klimatických zmien. Na tieto meniace sa podmienky sa musíme začať adaptovať už dnes, aby sme zaistili, že naše sociálne, hospodárske a environmentálne systémy budú čo najlepšie pripravené na neodvratné dopady klimatických zmien. Adaptácia je najdôležitejšia na miestnej úrovni a preto sú miestne verejné orgány v dobrej pozícii, aby pôsobili ako komunitní lídri a presadzovali politiku klimatických zmien a opatrenia na miestnej úrovni.

Uznávajúc životne dôležitú rolu územného plánovania sa zišla skupina nadnárodných partnerov, aby realizovali prevratný, päťročný projekt – ESPACE (Európske územné plánovanie: adaptácia na klimatické udalosti), ktorý je financovaný programom Európskej komisie pre severozápadnú Európu, INTERREG IIIB, partnerstvom ESPACE a Oddelením pre komunity a miestnu vládu.

ESPACE ovplyvnil filozofiu a prax územného plánovania odporúčaním, ako možno adaptáciu na klimatické zmeny začleniť do politik, procesov a postupov územného plánovania. Finálna projektová stratégia „Plánovanie v meniacej sa klíme“ vysvetľuje 14 odporúčaní o tom, ako možno adaptáciu na klimatické zmeny začleniť do územného plánovania. Tri kľúčové zásady stratégie sú:

- Vytvorte z adaptácie na klimatické zmeny kľúčový cieľ územného plánovania.
- Pozerajte za dobu existencie vášho plánu pochopením vašich klimatických rizík.
- Skombinujte prístupy riadenia zmien a rizík pre integrovanú adaptáciu do územného plánovania.

Keby ste mohli urobiť jednu, globálnu zmenu v spôsobe, akým momentálne pracujeme, čo by to bolo?

Hoci je adaptácia rozhodujúcou zložkou pri odpovedi na klimatické zmeny, adaptácia na klimatické zmeny bude čoraz ťažšia a neudržateľnejšia ako sa budú zhoršovať jej dopady. Preto je životne dôležité, aby bolo zníženie emisií skleníkových plynov kľúčovou prioritou. Prvým nariadením, ktorým by som preto prijal, by bola podpora politiky smerom k rozvoju a uplatňovaniu hľadiska nízkouhlíkovej technológie. Bez silnej vládnej politiky, vedenia, podpory a financovania posunu k nízkouhlíkovej technológii nedôjde dostatočne rýchlo, aby sa znížili riziká klimatických zmien. Nízkouhlíkové technológie sa bez vládnej intervencie pravdepodobne tiež nestanú komerčne realizovateľné v priebehu nevyhnutných časových rámcov.

Ako môže podľa Vášho názoru zmena správania prispieť k odpovedi na klimatické zmeny?

Zmena správania je rozhodujúcou zložkou pri odpovedi na klimatické zmeny, ale treba ju povzbudzovať, podporovať a regulovať. Napríklad posun od používania osobných automobilov k verejnej doprave treba podporovať dobrou verejnou dopravnou infraštruktúrou, ktorá je rentabilná i efektívna (t.j. dobré geografické pokrytie, dobré prepojenia medzi rôznymi formami dopravy, primeraná cestovná doba, atď.).

Tiež si nemyslím, že k dostatočne veľkému posunu v správaní dôjde bez nejakého povzbudenia a regulácie, aby ho popohnalo vpred, napr. daňové stimuly a pokuty, nová tarifná štruktúra.

ALAIN HUBERT

Zakladajúci predseda Medzinárodnej polárnej nadácie (International Polar Foundation, IPF) a autor a iniciátor projektu Princess Elisabeth Station v Antarktíde

„Myslieť globálne, konať lokálne“: aké strategické zmeny musia presadzovať verejné orgány, aby zaistili udržateľnejší rozvoj vo svete, v ktorom sú obmedzené prírodné zdroje?

Prvou vecou, ktorú by verejné orgány mali urobiť, aby umožnili učinenie opatrení na miestnej úrovni, je poskytnúť viac právomoci, prostriedkov a nezávislosti regiónom a mestám, keďže práve tie sú prostredím väčšiny obyvateľov sveta. Mestá sú definitívne prednou líniou pre boj za udržateľnosť.

V mestách vyspelého sveta sú hlavnými výzvami spotreba a výroba energie. Naproti tomu sa musia mestá rozvojového sveta prispôbiť ich rýchlemu rastu, regulovať znečistenie vzduchu, zaistiť základnú infraštruktúru a vyriešiť nedostatok hygieny.

Verejné orgány musia zaistiť prostriedky pre mestské a obecné orgány na dosiahnutie presných cieľov v nadchádzajúcich desaťročiach. Ľudia vyspelého sveta, ktorí sú zodpovední za veľkú časť globálneho otepľovania si musia uvedomiť, že učinenie opatrení znamená účasť v novej hospodárskej a sociálnej dynamike. Vyspelé krajiny musia konať a podporovať rozvojový svet bez očakávania, že pôjdu v ich šľapajách.

Nesmieme zabudnúť, že neexistuje globálne dlhodobé riešenie bez drastickej zmeny v našich návykoch spotreby energie a že dlhodobá zmena v správaní sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom vzdelávania a pozitívnej kampane začínajúcej na miestnej úrovni.

Ak by ste dnes boli v pozícii vydať vykonávacie rozhodnutie, aké by bolo prvé nariadenie, ktoré by ste prijali?

Ak sa chce Európska únia stať príkladom, do roku 2030 potrebuje cieľ zníženia emisií skleníkových plynov o 80%. Európa má všetky prostriedky na vyvolanie zelenej priemyselnej revolúcie, od dostupných technológií k zrelej verejnej mienke.

Aby tieto ciele splnila, nebude si to vyžadovať len obmedzenia a obchod, ale skutočné stimuly a zábrany, ktoré sa nebudú dať obísť: Postupne uvažovať vyššie dane na emisie oxidu uhličitého, a súčasne stimulovať a povzbudzovať alternatívnejšie iniciatívy cielenými výskumnými grantmi a výhodami pre domácnosti.

Taktiež potrebujeme stimuly na podporu investícií do zelených firiem. Inštitucionálni investori sú ľudia, ktorých potrebujeme pre zameranie sa na zmenu a nielen riaditeľov spoločností, ktorí aj keď majú víziu a chcú konať, musia tvoriť zisk pre svojich akcionárov.

V marci 2009 bola slávnostne otvorená výskumná stanica Princess Elisabeth Antarctica, prvá stanica na svete s „nulovými emisiami“. Prečo bolo pre Medzinárodnú polárnu nadáciu (IPF) dôležité rozhodnúť sa pre trvalo udržateľný rozvoj v odľahlej Antarktíde?

Štúdium polárnych regiónov je kľúčom k lepšiemu pochopeniu klimatického systému Zeme.

Používaním dostupných zelených technológií stanica funguje na obnoviteľných zdrojoch energie, technikách pasívneho bývania, systéme plnej úpravy vody a inteligentnej rozvodnej sieti pre zníženie jej spotreby energie a dosiahnutie cieľa nulových emisií. Dodržiavaním Madridského protokolu minimalizujeme dopad na životné prostredie využívaním čistejšej energie, ktorá je čistejšia pre nás i planétu.

Prijatím tohto prístupu sme ukázali, že s ambíciou, vytrvalosťou a znalosťou našich spoločností máme schopnosť konštruktívne odpovedať na klimatické zmeny a čeliť im. Ak je možné usilovať sa o nulové emisie v extrémnej klíme Antarktídy, malo by to byť možné aj kdekoľvek inde na svete.

„Európa má všetky prostriedky na vyvolanie zelenej priemyselnej revolúcie, od dostupných technológií k zrelej verejnej mienke.“

Dr. JUERGEN KROPP

Vedúci severojužnej skupiny 30 vedcov v Potsdamskom inštitúte pre výskum klimatických dopadov, ktorí sa usilujú o zladenie adaptácie, zmierňovania a trvalo udržateľného rozvoja

„Myslieť globálne, konať lokálne“: aké strategické zmeny musia presadzovať verejné orgány, aby zaistili udržateľnejšiu formu rozvoja vo svete s obmedzenými prírodnými zdrojmi?

Úprimne a stručne povedané: potrebujeme nový druh rozhodovania. To by malo zahŕňať strategické posudzovanie vplyvov na životné prostredie vzhľadom na dlhodobé aspekty politických rozhodnutí a klimatické zmeny, a myslenie v širokom zmysle namiesto myslenia v explicitných číslach.

Súčasný štýl rozhodovania je, aspoň zdanlivo, založený na explicitných kvantitatívnych záveroch. Ak uvážime zložitost prírody a životného prostredia, musíme akceptovať, že sa dá pracovať len so slabými a dočasnými prognózami.

Klimatické zmeny obmedzia životné podmienky v mnohých regiónoch na celom svete. Rozmer výzvy možno objasniť jednoduchým príkladom: na konci poslednej doby ľadovej, asi pred 18 000 rokmi, sa globálna stredná teplota za 5 000 rokov zvýšila o ~8°C. Teraz by ako scenár najhoršieho prípadu mohla teplota stúpnuť len v priebehu 100 rokov až o 5–6°C, čo je zmena minimálne 25-krát rýchlejšia než predchádzajúce veľké oteplenie. Otázka znie, či si naše vysoko diverzifikované spoločnosti, naša infraštruktúra, poľnohospodárstvo alebo ekosystémy dokážu poradiť s nepriaznivými účinkami tak rýchlej zmeny, alebo nie. Je našou povinnosťou pripraviť sa na veci, ktoré prídu.

Ak by ste dnes boli v pozícii vydať vykonávacie rozhodnutie, aké by bolo prvé nariadenie, ktoré by ste prijali?

Všeobecne by som navrhol dynamickjšie organizovanie tvorby politiky a plánovania. Dnes je rozhodovanie príliš statické, aby adekvátne odpovedalo na klimatické katastrofy. Pozorujeme napríklad opätovné vybudovanie sídiel v rovnakých rizikových oblastiach, často kvôli existencii záväzných plánov rozvoja, ktoré sa nedajú ľahko zmeniť. Tu potrebujeme posun paradigmy, napr. rozvoj kompenzačných prvkov, ktoré umožňujú premiestnenie sídiel alebo priemyslov z rizikových do bezpečnejších regiónov.

Ak by som bol zodpovedný za energetiku, určite by som uviedol do platnosti prechodné stratégie, ktoré razia cestu smerom k udržateľnej výrobe. Musí byť jasné, že dnešné emisie budú problémom zajtrajška.

Ak by som bol zodpovedný za otázky rozvoja, chcel by som garantovať, že rozvojové krajiny budú mať férový prístup k udržateľným technológiám.

Ak by som bol zodpovedný za regionálne plánovanie, navrhol by som infraštruktúru, ktorá podporuje zdieľanie a výmenu informácií. Zainteresované strany majú často podobné problémy s ohľadom na klimatické zmeny, ale nezdieľajú skúsenosti a znalosti. To vytvára náklady na triedenie a vyhodnocovanie dát, ktoré možno značne znížiť, napr. webovou platformou poskytujúcou informácie interpretovateľným a prenosným spôsobom.

V čo dúfate ohľadne klimatickej výzvy na nasledujúce desaťročie?

Určite, že budeme schopní vyhnúť sa prekročeniu cieľa 2°C a môžeme garantovať bezpečné životné podmienky pre každého. Nie je to ľahká úloha, hoci cieľ neprekročiť 2°C nárast teploty do konca 21. storočia teraz akceptuje okolo 100 krajín. Časové rozpätie pre konanie je však tesné, pretože súbežne musíme riešiť množstvo vecí.

Medzinárodný výskumný tím, vrátane vedcov z nášho ústavu, práve odhadlo, že neprekročenie cieľa 2°C zahŕňa v sebe dve veci: že v roku 2010 musíme stabilizovať emisie, a po roku 2010 ich budeme musieť znižovať o 2% ročne. Zdá sa to zvládnuťelné, ak to Kodaňská konferencia ustanoví – v čo úprimne dúfam. Ak dokážeme iba stabilizovať emisie, už okolo roku 2020 bude potrebné zníženie o 6% ročne, aby sme sa udržali pod cieľom 2°C – viac než jeden Kjótsky protokol ročne.

Ak vezmeme do úvahy roly rôznych krajín, spravodlivé by bolo preskúmať emisie na hlavu. Občan USA vypúšťa ~24 ton CO_{2eq} na hlavu ročne, Číňan len 4, Európan 10–12, kým obyvateľ najchudobnejších, najmenej rozvinutých krajín vypúšťa iba ~0,1 tony CO_{2eq}. Aby sme zostali pod cieľom 2°C, do roku 2050 by sme mali dosiahnuť 2 tony emisií CO_{2eq} na hlavu ročne. Čísla ukazujú, kde treba konať.

Očakávam, že vlády prevezmú svoju zodpovednosť ohľadne týchto otázok a pokrok možno dosiahnuť na Kodaňskom samite koncom tohto roka. Je to nevyhnutné – ľudstvo nemá inú možnosť.

“ Očakávam, že vlády prevezmú svoju zodpovednosť s ohľadom na tieto otázky a pokrok možno dosiahnuť na Kodaňskom samite koncom tohto roku. Je to nevyhnutné – ľudstvo nemá inú možnosť. “

GÜSSING: KDE SA ZELENÝ SEN VYPLÁCA

Za 15 rokov sa mesto Güssing v juhovýchodnom Rakúsku premenilo zo stavu hospodárskeho úpadku na prosperujúce, pokrokové mesto, založené na obnoviteľnej energii. Mesto sa stalo sebestačným v oblasti tepla a elektrickej energie, a predajom ich prebytkov môže získať dodatočné príjmy. V roku 2005 to bolo €13 miliónov. Najmodernejšia technológia a angažovanosť miestnych orgánov, najmä starostu Petra Vadasza, poháňali tempo zmien a preslávili mesto Güssing na celom svete.

Programy obnoviteľnej energie v meste Güssing

Trvanie 2000 – 06

- €15,8 milióna z EFRR
- €20,9 milióna zo zúčastnených organizácií/orgánov
- €5,1 milióna z národných fondov

Register energie biomasy (BEn) pre udržateľnú technickú prípravu území európskych regiónov pomôže miestnym komunitám naplánovať svoje dodávky energie udržateľným spôsobom založenom na lokálne dostupných zdrojoch biomasy. Tento projekt sa prvýkrát skúša v štyroch modelových regiónoch v Spojenom kráľovstve, Poľsku, Nemecku a Taliansku.

Iniciatíva „Make It Be“ podporuje rozvoj integrovaných bioenergetických reťazcov v celej Európe. Zameriava sa na to, aby bola umožnená realizácia plného potenciálu bioenergie.

Okrem toho, že je praktickým príkladom úspechu, status Güssingu teraz zabezpečuje EEE poradenskú rolu v mnohých rôznych sieťach a medzinárodných projektoch. Tu sú štyri hlavné príklady.

Okrem hospodárskej sily vybudovanej vďaka obnoviteľným zdrojom energie sa oblasť teší aj z reťazových prínosov z ekoturizmu.

Udržanie hybnej sily na mieste

Ako to funguje?

Güssing urobil dôkladnú inventúru svojich prírodných zdrojov a svoj program obnoviteľnej energie založil na bohatých miestnych zásobách dreva a poľnohospodárskej produkcie. Do čela výskumu a vývoja sa dostal založením Európskeho centra pre obnoviteľnú energiu (EEE) v roku 1996. EEE má celosvetovú povosť za excelentnosť v tejto oblasti. V regióne Güssing koordinuje všetky aktivity súvisiace s energiou, a organizuje prednášky v oblasti obnoviteľnej energie a prehliadky po Eco Energy Land, okolitom regióne 10 obcí.

Model Güssing je sieťou decentralizovaných elektrární na základe biomasy. Medzi nimi vyrábajú elektrickú energiu pre mesto, tepláreň a komunálne budovy.

Úplné spoľahnutie sa na miestne suroviny zaisťuje vysokú úroveň pridanej hodnoty pre miestnych výrobcov, ako aj udržateľné lesné hospodárstvo.

Táto sieť elektrární v Güssingu má celkovú kapacitu 24 megawattov tepla a 4 megawatty elektrickej energie, ktorá dodáva cca. 50 000 MWh tepla a cca. 30 000 MWh elektrickej energie ročne.

Model Güssing sa dá úplne preniesť do iných krajín a samozrejme aj iných častí sveta. Je to jednoduchá kombinácia miestnych zdrojov s udržateľnou, inovatívnou technológiou. Riaditeľ EEE, Reinhard Koch, nedávno prezentoval model na stretnutí Organizácie spojených národov vo Viedni, pričom záujem prejavila vláda na Srí Lanke.

Úspešným príbehom posledných 15 rokov sa inšpirovali aj iné oblasti v Rakúsku. V okolitom regióne, ktorý je domovom 28 000 obyvateľov, majú do roku 2010 ambiciózne cieľ – dosiahnuť uhlíkovú neutralitu a znížiť emisie CO₂ o 85% pomocou niekoľko desiatok elektrární na biomase.

Model Güssing je dynamický proces, kde vždy treba dosiahnuť nové ciele v know-hov a efektívnosti. Ďalšou výzvou pre mesto je vyvinúť nové biopalivá, ktoré si nebudú konkurovať s potravinárskou výrobou.

RENEWED je o zriadení európskej siete bioenergetických oblastí. Štúdie uskutočniteľnosti a rozvojové projekty zapoja miestne komunity a zvýšia povedomie o potenciále na všetkých správnych úrovniach.

Coach Bioenergie, súčasť programu INTERREG IVB, je nový projekt spustený v januári 2009 na podporu udržateľného využívania biomasy v regióne strednej Európy.

LA RÉUNION – OSTROV S POSLANÍM

Francúzsky ostrov La Réunion je stále považovaný za tropický raj – raj v ohrození. Dopad globálneho otepľovania tu pocítia intenzívne, ale ostrovania čelia výzve frontálne. Vôbec sa neuspokojili ani nerezignovali, postupujú mívovými krokmi do sveta obnoviteľnej energie.

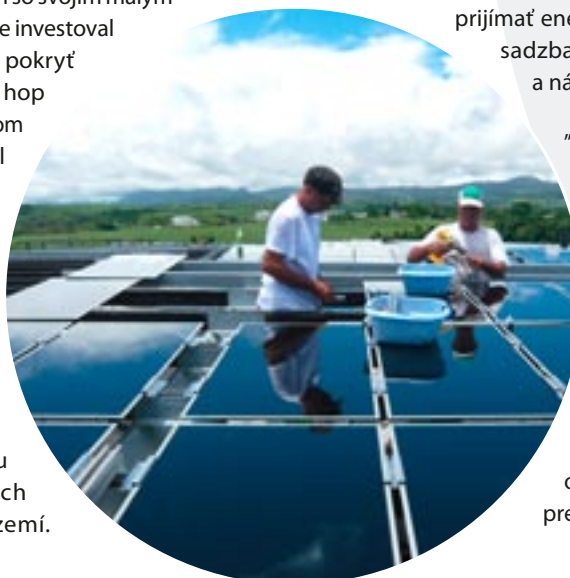
Časopis Panorama navštívil La Réunion, zväžil, ako uskutočniteľný je cieľ ostrova dosiahnuť energetickú nezávislosť do roku 2025 a pozrel sa na jeho nárok byť svetovým lídrom vo fotovoltaickej energii. Nárok, ktorý má svoj pôvod vo vízii jedného muža.

Regionálne financovanie – podpora sna, vytvorenie priemyslu

Alain Orriols je na ostrove už 21 rokov, krátko po príchode si tu založil vlastnú elektrárenskú spoločnosť. Ako rástlo obyvateľstvo a obchodný sektor ostrova, tak rástla aj jeho firma a už čoskoro expandoval, prijímal viac zamestnancov a plnil stále rastúci počet kontraktov. Ale hoci ho lákal odchod so dôchodku, Orriols si osvojil novú vášeň – obnoviteľné zdroje energie. Všetko predal a znovu investoval do inovačného projektu. „Fotovoltaika sa zdala byť dobrý nápad, mali sme strešný priestor, slnečné svetlo a potrebu elektrickej energie. Pomyslel som si – dajme to celé dohromady,“ povedal Orriols.

Takže klopal na dvere priemyselných zariadení s úmyslom využiť ich strešný priestor. Bezprostredné nadšenie nebolo v dohľade, ale on vytrval, pretože súčasťou zábavy bolo zvrátiť túto situáciu a niečo sprevádzkovať. Keďže sa nikam nedopracoval s veľkými strechami, rozhodol sa zamerať na získanie aspoň niečoho, a onedlho sa začali u priateľov, rodiny a na rôznych skladoch objavovať fotovoltaické panely dodané Orriolsom, ktoré inštaloval on sám so svojim malým tímom. Hoci do svojej novej vášne investoval všetko čo mal, stále nedokázal pokryť režijné náklady a keď nastal čas hop alebo trop, zašiel so svojim nápadom na najvyššie miesta a prezentoval ho prezidentovi regiónu La Réunion, Paulovi Vergesovi.

O dva dni neskôr už mal svoje financovanie a o rok neskôr nadviazal partnerstvo s francúzskou nadnárodnou korporáciou SIEDEC, ktorou v roku 2009 vyhral cenu RegioStars Innovation za istý čas najväčšiu koncentráciu fotovoltaických panelov na francúzskom území.

Výrobou 999 kWc na ploche 13 000 m² predstavovala elektrická energia vytváraná panelmi spotrebu 750 domácností ostrova.

Čistejšia energia zamestnáva ľudí

Od roku 2000 zamestnával tento sektor na ostrove viac ako 600 ľudí. Ako Philippe Berne – podpredseda regionálnej rady zdôrazňuje, že sa to nemusí zdať veľa, ale prepočítané na veľkosť Francúzska by to vychádzalo na 50 000 pracovných miest. „Je to tvorivý spôsob zamestnávania ľudí“ vysvetľoval.

Berne nemá trpezlivosť s myšlienkou, že obnoviteľné zdroje sú drahším zdrojom energie, „Musíte brať do úvahy širší obraz, zohľadniť treba aj pracovné miesta, ktoré sektor vytvára, a rast. Nie je to len o pozeraní na jednu, nudnú bilanciu.“ Verí, že ostrov dokáže vidieť, kam musí ísť. „Na prvý pohľad sa to môže zdať drahšie, ale je to budúcnosť,“ povedal Berne.

Výzvy – reliéf, klíma a infraštruktúra

Snaha o energetickú nezávislosť predstavuje svoje vlastné konkrétne výzvy na Réunione. Rokliny, pohoria a iné rysy terénu komplikujú pripojenie elektriny do rozvodnej siete. Prvé inštalácie zriadené v 80. a 90. rokoch boli relatívne prosté a slúžili izolovaným rodinám. Ostrov sa nachádza aj v pásme cyklónov, takže všetko vybavenie na strechách musí byť schopné zniesť extrémne počasie a rýchlosti vetra, ktoré môžu dosiahnuť až 280km/h, a musí byť plne poistené.

V 90. rokoch sa prevádzkovatelia a technickí partneri oboznamovali s technológiou. Boli tiež motivovanejší, keď stúpajúci počet tovární a nový priemysel vyvíjali tlak na rozvodnú sieť a zvyšovali sa ceny benzínu. Bolo to v tomto bode, kedy ostrov rozpoznal potenciál využitia miestnych prevádzkovateľov a inštalátorov, ktorí s fotovoltaikou pracovali už desaťročie.

Taktiež museli vyriešiť, ako využiť vyrobenú elektrinu. Francúzsky poskytovateľ elektrickej energie, EDF, tu nebol pripravený prijímať energiu do rozvodnej siete z fotovoltaiky, sadzba za nákup nebola dobre definovaná a náklady na technológiu boli značné.

„Môžem úprimne povedať, že bez daňovej úľavy a európskych dotácií by sa tento program nikdy nerozbehol,“ povedal Orriols. „Daňové opatrenia a finančné prostriedky EFRR nám umožnili znížiť náklady na inštalácie a začať zarábať.“ Každý rok sme svedkom podstatného nárastu nových inštalácií a 10 až 15 megawattov teraz pochádza z fotovoltaických článkov. V relatívne krátkej dobe sa zužitkovala dostupná oblasť a teraz je výzvou nájsť nové miesta pre inštaláciu článkov.

Takže prečo La Réunion?

Ostrov má tu najlepšiu možnú motiváciu, uvedomenie si svojej vlastnej zraniteľnosti tvárou tvár globálnemu otepľovaniu. Experti sa zhodujú na tom, že: modely extrémneho počasia znamenajú väčší počet cyklónov, z ktorých budú mnohé intenzívnejšie než v súčasnosti. „Musíme brať do úvahy prívaly vody a záplavy“, vysvetľoval Philippe Berne – podpredseda regionálnej rady.

Vzostup teploty a hladiny mora je tiež zlou správou. Nezvýši sa však o toľko stupňov, aby spôsobila, že koraly začnú blednúť a slabnúť. „Musíme mať naše útesy v dobrom poriadku,“ pokračoval Berne. Nielen z dôvodu podpory biodiverity, ale aj preto, že za každým útesom leží pláž a za každou plážou dedina. „Aby sme útesy zachovali v čo možno najlepšom poriadku, musíme zvládnuť prívalovú vodu, ako povodňovú tak aj odpadovú“ povedal Berne.

Stúpajúcimi teplotami bude postihnuté aj poľnohospodárstvo a už prebiehajú experimenty zisťujúce celkový účinok na cukrové plantáže.

Napokon treba vziať do úvahy aj choroby. V rokoch 2005–06 prepukla Chikungunya, choroba spôsobujúca extrémnu bolesť kĺbov, ktorá môže byť smrteľná. Hlásených bolo 1 722 prípadov. Matematické modely naznačujú, že infikovaných mohlo byť 110 000 ľudí. Berne uvažuje, či to nie jeden z prvých znakov klimatických zmien na ostrove – choroby objavujúce sa na novom území, vznikajúce choroby a najhoršie zo všetkého, predpovedané bohaté zrážky, ktoré napomáhajú vektorom, ako napr. komár *Aedes aegypti*, prenášač horúčky Chikungunya.

Analýza ukázala, že 48% skleníkových plynov vyprodukovaných na ostrove La Réunion pochádza z tradičnej výroby elektriny. Ostrovania vidia jasné spojenie medzi vypúšťaním skleníkových plynov a problémami, ktoré budú musieť riešiť v nasledujúcich desaťročiach.

Berne má pocit, že podnikateľského, inovačného ducha poháňajú iné faktory, čoho dôkazom je súčasný boom v obnoviteľných zdrojoch energie. „Máme veľké šťastie. Profitujeme z európskeho financovania, ktoré naše susedné ostrovy nemôžu získať,“ povedal. Jedným výsledkom je úroveň vzdelávania, odbornej prípravy a výskumu. 11 000 študentov navštevuje univerzitu a na ostrove pôsobia mnohé francúzske výskumné organizácie.

vďaka 15% financovania a 30% oslobodenia od daní je projekt výnosný

podpora EFRR pre projekt činí €750 000

Celkový rozpočet: €5,5 milióna

Ďalším faktorom je tolerantná, multikultúrna atmosféra, v ktorej sa slobodne a v pohode stýkajú všetky rasy a náboženstvá. „Sme pozoruhodní,“ povedal Berne, „máme pocit spolupatričnosti k ľuďom, ktorí sú tolerantní, a medzináboženský spôsob života, ktorý je veľmi dôležitý. Existuje tu svornosť.“

A nakoniec, ostrovania sú hrdí na svoje prírodné dedičstvo. Boli založené námorné rezervácie a parky, a existuje tu povedomie o dôležitosti pôvodných druhov, z ktorých niektoré sa nevyskytujú nikde inde.

Všetky tieto faktory spolu robia z ostrova La Réunion logickým miestom pre takýto progresívny rast vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie. Tým sa vysvetľuje aj chuť ostrovčanov zísť ešte ďalej a stať energeticky nezávislými do 15 rokov.

Kam teraz?

SITAR je spoločnosť s množstvom strešného priestoru, z ktorého si Orriols prenajal 13 000 m². Po pripojení do rozvodnej siete bude elektrárňou prevádzkyschopná 20 rokov. Mnohé spoločnosti sa sami púšťajú do tohto rozvíjajúceho sa podnikania pomocou desiat tisícov panelov nainštalovaných na samotnom nábřeží.

Joël Dumont, vedúci oddelenia priemyslového rozvoja na Ministerstve hospodárstva, financií a priemyslu je na ostrove už deväť rokov a má záľusť na nové lokality. „Ešte sme nevyužili všetky plochy,“ vysvetľoval.

Momentálne je väčšina panelov na strechách priemyselných, obchodných a verejných budov. Niektoré sa umiestňujú na skládky, ktoré sú na konci svojej životnosti. Sú zaplnené, ale príliš nestabilné pre zastavenie na tridsať rokov, poskytujú fotovoltaiickým panelom potrebnú povrchovú plochu. Využitím plochy starých skládok sa vyhneme využitiu poľnohospodárskej pôdy alebo stavebným pozemkom.

Zajtra by mohli byť panely na letisku, parkoviskách a otvorených poliach využívaných na pestovanie zeleniny, pracovali by bok po boku s poľnohospodárstvom. Mohli by sa umiestniť na dostupnú pôdu a hrať dvojité rolu ako tienidlá alebo krycie prechody.

Dumont označuje problém, ktorým sa zaoberajú ľudia usilujúci sa o solárnu a veternú energiu: uloženie energie. Pri výrobe obnoviteľných energií existuje obmedzenie, pretože ak hovoríte o solárnych článkoch alebo veterných turbínach, tie vyrábajú energiu len keď svieti slnko alebo fúka vietor, čo je vec, ktorú musíme vyriešiť.“

Takže je tu snaha nájsť spôsoby výroby energie, keď primárne zdroje nie sú k dispozícii. Dumont predkladá jednu zaujímavú myšlienku, a to využiť prebytočnú energiu počas dňa na napumpovanie vody do nádrže v určitej nadmorskej výške. Niekoľko hodín ráno a večer, keď je potrebná energia, ale nesvieti slnko, môže voda tiecť späť nadol, aby poháňala turbínu. Šikvná kombinácia solárnej a hydroelektrickej energie.

La Réunion ide príkladom s pomocou regionálneho financovania

Ostrov tvorí dokonalé, živé laboratórium. „Sme malý mikrokozmos, ktorý môže predstavovať laboratórium, v ktorom možno výsledky analyzovať relatívne ľahko,“ vysvetľoval Dumont. Jeho malý rozmer robí z ostrova dokonalým miestom

pre pilotné projekty. Použitia, ktoré fungujú, potom možno zopakovať na iných miestach, ktoré majú s ostrovom spoločné niektoré rysy. Ako Dumont povedal, ostrov musí hrať rolu pri exporte know-how. La Réunion už úzko spolupracuje s Islandom i Havajskými ostrovmi. Dumont má jasno v tom, o čo sa ostrov usiluje. „Chceme sa stať príkladom pre celú planétu.“

VYSVETLENIE SOLÁRNYCH PANELOV

Monokryštalické solárne panely

Prvým a najčastejšie používaným typom sú monokryštalické solárne panely. Keďže boli vyrábané ako prvé, veľmi dlhý čas dominovali na trhu so solárnymi panelmi. Zvyčajne sú modré dúhové s okrúhlymi článkami usporiadanými v rovnomerných radoch a viditeľné zo všetkých smerov. Výroba monokryštalických solárnych panelov býva veľmi nákladná, pretože rast jedného kryštálu kremíka je veľmi komplikovaný proces. To má za následok vyššie ceny pre spotrebiteľov. Výhoda týchto fotovoltaiických panelov spočíva v tom, že zaberajú najmenej miesta, čo z nich robí dobrú voľbu pre ľudí s nedostatkom priestoru. A hoci sú články veľmi krehké, sú zaistené v pevnom ráme a môžu vydržať viac ako 25 rokov.

Multikryštalické solárne panely

Druhým vyrábaným typom sú multikryštalické solárne panely. Známe sú aj ako polykryštalické solárne moduly, vyrábajú sa z veľkého bloku mnohých kryštálov kremíka. To im dáva vzhľad mozaiky alebo rozbitého skla. A keďže nie sú vyrobené len z jedného kremíkového ingotu, sú o čosi menej efektívne, ale aj lacnejšie ako monokryštalické solárne panely.

Amorfné solárne panely

Známejšie ako tenkovrstvé solárne panely, sú tretí a posledný typ. Sú veľmi tenké a pružné, vďaka čomu sú odľahčené a ľahko sa s nimi manipuluje. Spočiatku sa amorfné solárne panely vyrábali upevnením tenkého kremíkového materiálu na sklo alebo nehrdzavejúcu oceľ, čo ich robilo pevnými. Ale aby boli pružné a odolné, kremík sa teraz nanáša medzi pružný laminátový materiál. To má ďalšiu výhodu, že sa panely dajú upevniť na takmer každý povrch. V skutočnosti je tenkovrstvý solárny článok tak univerzálny a esteticky príťažlivý, že môže kompletne nahradiť tradičné šindle alebo oceľovú strešnú krytinu. Ďalšou výhodou je to, že sú najlacnejšími panelmi pre výrobcov a spotrebiteľov, lebo potrebujú najmenej kremíka a najjednoduchšie sa vyrábajú. To má za následok aj najnižšie náklady na watt energie. Keďže sú však amorfné solárne panely veľmi tenké, majú o 40% nižšiu účinnosť premieňania slnečných lúčov na elektrickú energiu než monokryštalické a multikryštalické panely.

ZMENY EFRR – ZVÝŠENIE ENERGETICKÝCH INVESTÍCIÍ DO BUDOV

Dostupná, spoľahlivá energia za prijateľnú cenu je nevyhnutná na dosiahnutie cieľov kohéznej politiky. Zvýšenie energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných energií prináša sociálne, hospodárske a environmentálne výhody a malo by sa integrovať do všetkých regionálnych stratégií rozvoja.

Pomocou fondov kohéznej politiky môžu regióny podporovať rozličné aktivity, vrátane výroby a distribúcie obnoviteľných energií, výskumu a vývoja, poradenských služieb a energetickej efektivity pre verejné, obchodné a priemyselné budovy. Politika však mala donedávna obmedzený rozsah pre intervenciu do bytovej výstavby.

Ako súčasť nedávno prijatých opatrení k obnove bol kľúčový finančný mechanizmus kohéznej politiky, Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), pozmenený tak, aby umožňoval väčšiu podporu udržateľnej energie v bytovej výstavbe. Všetky členské štáty teraz môžu investovať až 4% z celkového národného prídelu EFRR do energetickej efektívnosti a obnoviteľných energií v bytovom sektore. Národné orgány zadefinujú spôsobilé kategórie existujúcej bytovej výstavby spôsobom, ktorý bude podporovať sociálnu súdržnosť.

Výzvou pre kohéznu politiku je teraz povzbudzovať členské štáty a regióny, aby tento potenciálny príspevok pre zamestnanosť a úspory energie plne využili zavedením politiky do praxe.

Politika EÚ pre energeticky efektívne budovy:

Diskutuje sa o ambicióznom prepracovaní **smernice o energetickej hospodárnosti budov**. Jej rozsah sa rozšíril, aby sa zaistilo, že všetky existujúce budovy prechádzajúce väčšou rekonštrukciou budú spĺňať určité úrovne efektívnosti. Certifikát o energetickej hospodárnosti sa stane tiež skutočnou energetickou značkou pre domy, ktorú budú obsahovať všetky inzeráty k predaju alebo prenájmu.

Prečo je dôležité povzbudzovať väčšiu energetickú efektívnosť a obnoviteľné energie v bytovom sektore?

Stavebníctvo je zodpovedné za približne 40% finálnej spotreby energie EÚ a 36% emisií CO₂ EÚ, z toho obytné budovy činia 2/3.

Udržateľná energia v stavebníctve môže stimulovať investície a inováciu, zlepšiť konkurencieschopnosť a podporiť zamestnanosť. Narastajúce možnosti pre intervencie kohéznej politiky v bytovom sektore predstavujú príležitosti výhodné pre všetkých, obzvlášť v tejto dobe hospodárskej krízy.

Potreba investícií je veľká a finančné prostriedky sú obmedzené, ako možno kohéznu politiku použiť pre maximálny dopad?

Mnoho rôznych verejných programov môže dosiahnuť úspory energie a podporu obnoviteľných energií. Financovanie možno zaisťiť mnohými formami (napr. pôžičky, granty, záruky, daňové opatrenia, vlastný kapitál, atď.).

Regióny sú povzbudzované, aby skúmali rôzne možnosti na zvýšenie dostupných zdrojov a maximalizáciu efektu finančných prostriedkov kohéznej politiky.

Akú podporu možno poskytnúť regiónom pri štruktúrovaní a implementácii verejných programov podporujúcich energetickú efektívnosť a obnoviteľné energie?

Regióny môžu využívať svoj rozpočet technickej pomoci na poradenstvo pri príprave verejných programov. Regióny by mali preskúmať ako mechanizmus poskytovania finančnej pomoci, tak aj technické požiadavky zaručujúce, že programy budú viesť ku konkrétnym úsporám energie.

V mnohých krajinách existujú energetické agentúry a poradne, ktoré môžu poskytnúť podporu regiónom pri navrhovaní príslušných programov.

Faktory úspechu pre programy podporované EFRR pre udržateľnú energiu v budovách

- Zabezpečenie rozpočtu pre technickú pomoc.** Na zostavenie efektívneho balíka môže byť potrebné zvýšenie povedomia, odborná príprava, energetickí poradcovia a metódy na agregáciu dopytu.
- Programy šité na mieru** a zadefinujte dobre ciele kategórie spôsobilých bytovej výstavby. Plne zapojte miestnu komunitu, trhoví hráčov a priemysel, aby uspokojovali miestne zvyklosti a potreby rôznych cieľových skupín;
- Skúmanie príležitostí na finančné inžinierstvo** – preskúmajte kombináciu pôžičiek a grantov na zvýšenie objemu dostupných zdrojov a maximalizáciu efektu finančných prostriedkov kohéznej politiky.
- Záruka úspor energie** – integrujte certifikáty a ustanovenia pre monitorovanie a overovanie úspor energie v súlade so smernicou o energetickej hospodárnosti budov (EPBD).
- Využitie verejno-súkromných synergií;** preskúmajte možnosti na zapojenie rozličných relevantných inštitúcií, partnerstvá so skupinami občianskej spoločnosti, vrátane spoločností poskytujúcich energetické služby a finančných inštitúcií
- Povzbudenie doplnkovej podpory** obnoviteľných energií pre uspokojenie zostávajúcich energetických potrieb.

PODPORA KOHÉZNEJ POLITIKY PRE UDRŽATEĽNÚ ENERGIU: 2007 – 13

Veterná energia	€788 miliónov
Solárna energia	€1,1 miliardy
Biomasa	€1,8 miliardy
Hydroelektrická, geotermálna a iná energia	€1,1 miliardy
Energetická efektívnosť, kombinovaná výroba, energetické hospodárstvo	€4,2 miliardy
Celkovo	€8,9 miliardy

Toto ešte neukazuje dopad pozmeneného nariadenia o EFRR, ktorý pravdepodobne zvýši intervencie do bytového sektora.

SPOLOČNÝ POSTUP PRE KLIMATICKÉ ZMENY

Ako sa Komisia zameriava na politiky navrhnuté na zníženie emisií a vyvíja programy na riešenie následkov spôsobených emisiami vypustenými v minulosti, jej prácu dopĺňa veľké množstvo organizácií a firiem. Všetky zdieľajú cieľ zlepšiť náš budúci environmentálny záznam v porovnaní s minulosťou.

Príprava na Kodaň – perspektíva Európskej komisie

Keďže sú klimatické zmeny takým obrovským problémom, väčšina generálnych riaditeľstiev Komisie je zapojená do riešenia teraz sa prejavujúcich účinkov globálneho otepľovania tým, že pomáhajú členským štátom adaptovať sa budúce extrémny a bojovať za zníženie súčasných emisií.

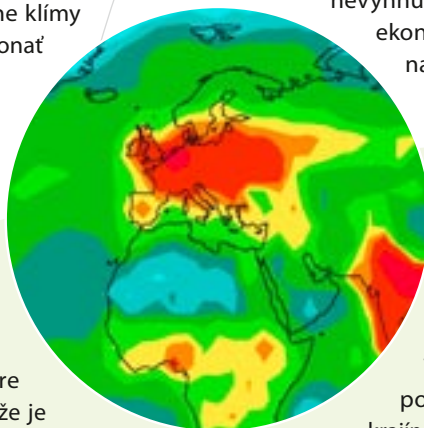
Časopis Panorama sa obrátil na **Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie**, aby si urobil predstavu o tom, aké sú priority v tejto kritickej dobe, smerovanie ku konferencii Organizácie Spojených národov o zmene klímy (CO15), ktorá sa bude tento december konať v Kodani.

Kodaňská konferencia je mimoriadne dôležitá, pretože stanoví pravidlá angažovania sa v boji proti klimatickým zmenám, keďže sa Kjótsky protokol skončí v roku 2012. Protokol zaväzuje iba priemyslovo vyspelé krajiny k zníženiu svojich emisií do roku 2012 priemerne len o 5,2% pod úroveň z roku 1990. Toto zníženie je nedostatočné pre udržanie sa v teplotnom limite 2°C, takže je potrebná nová medzinárodná dohoda o hlbšom znížení globálnych emisií na obdobie po vypršaní kjótskych cieľov v roku 2012.

Konkrétne a právoplatné záväzky EÚ k zníženiu emisií z nej urobili svetového lídra medzi vládami. Na jarnom samite Európskej únie v roku 2007 sa členské štáty jednohlasne dohodli, že sa právne zaväzujú znížiť do roku 2020 emisie o 20% v porovnaní s rokom 1990, jednostranne a ochotne to zvýšia na 30%, ak sa pripoja ďalšie krajiny.

Stanovil jasné návrhy na dosiahnutie globálnej dohody o stabilizácii a následnom znížení emisií, tri kľúčové priority sú:

- splnenie cieľov vyspelými krajinami a učinenie náležitých opatrení rozvojovými krajinami,
- adresovanie financovania opatrení rozvojovými krajinami (ako na zmiernovanie emisií skleníkových plynov, tak aj adaptáciu na klimatické zmeny),
- vybudovanie efektívneho globálneho trhu s uhlíkom.

V rámci EÚ-27 došlo k 9,3% zníženiu emisií skleníkových plynov v porovnaní s rokom 1990.

Pre Európsku komisiu bude jedným z rozhodujúcich faktorov spôsob financovania podpory pre rozvojové krajiny, od ktorého dúfa, že prinesie významný príspevok. Mali by čo najskôr začať spomaľovať tempo rastu svojich emisií a potom znižovať svoje emisie v absolútnych hodnotách od rokov 2020–25. Za daných okolností bude do roku 2020 podiel rozvojových krajín na globálnych emisiách činiť 50%.

Rozvojové krajiny majú k dispozícii mnoho politických možností, kde prínosy môžu prevážiť náklady, napríklad zvýšením energetickej účinnosti, podporou obnoviteľnej energie, zlepšením kvality miestneho vzduchu alebo zachytávaním metánu zo zdrojov, ako napr. skládky ako lacný zdroj energie. Takéto politiky možno posilniť zdieľaním dobrej praxe pri ich navrhovaní a plánovaní, a technologickou spoluprácou. EÚ bude v tomto ohľade pokračovať a zvyšovať svoju snahu o spoluprácu.

Potreba nájsť spôsob pomoci rozvojovým krajinám uskutočniť nevyhnutné zmeny prostredníctvom podpory ich ekonomík je jasná, a Európska komisia dúfa, že na stole uvidí významný balík pomoci pre najchudobnejšie krajiny. Vidia jasnú potrebu ustanoviť spôsob financovania znížovania emisií a koľko peňazí treba zo začiatku vynaložiť v nasledujúcich troch rokoch, a potom vypočítať, koľko bude treba v ďalších rokoch. Sumy, o ktorých možno rozhodnúť len čo bude známe, aké politiky sa budú implementovať.

Výskum a vývoj je tiež dôležitou zložkou pre pomoc spolupráce vyspelých a rozvojových krajín. Predpokladá sa, že rozpočet EÚ na klimatický, energetický a dopravný výskum sa po roku 2013 znovu navýši, ako tomu bolo aj v prípade siedmeho rámcového programu Spoločenstva pre výskum.

Pri otázke, či sú optimistickí, Komisia poukazuje na to, že ak máme mať slušnú šancu udržať nárast priemernej teploty pod hodnotou 2°C, tak vypúšťanie skleníkových plynov bude musieť vyvrcholiť pred rokom 2020 a potom sa do roku 2050 znížiť o 50% na úroveň z roku 1990. Bez opatrení sa pravdepodobne globálna priemerná teplota v tomto storočí zvýši o 4°C – niečo, na čom trvajú, že jednoducho nemôžeme dopustiť, aby sa to stalo.

Či sa tak stane alebo nie sa možno rozhodne už tento december.

Rozhodnutia založené na spoľahlivých dátach

Keď je v stávke tak veľa, rokovania musia byť založené na jednotných a spoľahlivých dátach, a tu vstupuje do hry **Spoločné výskumné centrum (SVC)**. Centrum, ktoré má svoje hlavné

sídlo v Bruseli, je prítomné aj v rôznych mestách Európy, napríklad Ispra v Taliansku a Sevilla v Španielsku. Jeho pôvod spočíva v raných dňoch jadrového výskumu, ale v 60. rokoch sa jeho kompetencie rozšírili pokrývajúc širšiu škálu problémov, vrátane životného prostredia a hospodárstva.

Toto pozadie znamená, že Oddelenie pre klimatické zmeny SVC je v ideálnej pozícii, aby vyvinulo a analyzovalo najnovšie počítačové modely a vypracovalo presné scenáre klimatických zmien. Dáta, ktoré generujú, využíva medzi inými aj Organizácia spojených národov a rôzne riaditeľstvá v rámci Komisie. Dr. Frank Dentener z Oddelenia vysvetlil rolu Centra. „Chceme, aby mali všetci tvorcovia politiky a vyjednávači prístup k rovnakým dátam. Od USA k Japonsku a Číne, analyzujeme výsledky modelovania klimatických zmien, aby sme zaistili porovnateľnosť dát.“

V príprave na Kodaň niekoľko inštitútov SVC tvrdo pracuje na vývoji scenárov využívania energie a poľnohospodárstva, okrem iného. Odhady, ktoré vytvárajú, ukážu, čo treba urobiť pre dosiahnutie emisných cieľov, ktoré sú najlepšie a najhoršie aspekty určitých návrhov a ako zdieľať bremeno pre krajiny a regióny sveta.

Nástroje obchodu – satelitné snímky, počítačové modelovanie a pokroková kvantitatívna analýza dát. Výsledok – keď sa svetoví lídri stretnú v Kodani, ich diskusie budú vo zvýšenej miere založené na nezávislých, transparentných, porovnateľných dátach, ako napr. tých, ktoré dodáva Oddelenie pre klimatické zmeny SVC. Všetky medzery alebo rozdiely sa budú ľahšie identifikovať.

Pobrežná veterná energia, zmena postoja

Trvanie	01/07/2008 – 30/06/2011
Celkový oprávnený rozpočet	€5 miliónov
Grant EFRR	€2,3 milióna

Zatiaľ čo tvorcovia politiky rozhodujú o budúcnosti planéty, projekt podporovaný regionálnym financovaním robí čo môže, aby niečo zmenil už teraz.

Projekt **POWER cluster** sa zameriava na niekoľko kľúčových výziev, ktorým čelí rozvoj pobrežnej veternej energie v regióne Severného mora: súhlas spoločnosti, obchodná spolupráca a rozvoj zručností. Keď klimatické zmeny dosahujú uznanie ako problém, ktorý treba dostať pod kontrolu, projekt je svedkom začiatku zmeny postoja v ropnom a plynárenskom priemysle smerom k obnoviteľnej energii, obzvlášť v sektore pobrežnej veternej energie.

Za účelom podpory komunikácie a spolupráce projekt spája sektory na konferenciách a veľtrhoch. Taktiež dúfa, že získa

finančné prostriedky na štúdiu skúmajúcu skúsenosti ropného a plynárenského priemyslu v regióne Severného mora, pričom skúma tento priemysel najmä v Spojenom kráľovstve, Nórsku a Dánsku a premýšľa nad vzatými ponaučeniami a konceptami, ktoré možno preniesť do sektoru pobrežnej veternej energie v partnerských regiónoch Dánska, Nemecka, Nórska a Spojeného kráľovstva.

Dlhodobé úspechy a formovanie politiky

Projekt priniesol pozitívne výsledky vo všetkých zainteresovaných krajinách – skúsenosti, ktoré sa eventuálne zavedú do národného a medzinárodného rozhodovania. Z projektu čerpali konzultácie britskej vlády pre jej Bielu knihu o energetike, ako aj revízia nemeckého zákona Erneuerbare-Energien-Gesetz (Zákon o zdrojoch obnoviteľnej energie).

Projekt **POWER cluster** úzko spolupracoval aj s projektom **BALTCOAST** v Balte skúmajúc, čo sa rýchlo stáva ústrednou otázkou v manažmente námorného využitia, územnom plánovaní. Spolupracoval na rámci pre medzinárodné koordinované využitie pobrežných vodných plôch, na koncepte za nadnárodným územným registrom a stratégiou využitia.

Odkazy na Európsku komisu

Domovská stránka Generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sk.htm

Strategický plán pre energetické technológie

http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm

Európske zelené mestá

http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/index_en.htm

Nariadenie o EFRR po úprave ohľadne energetickej efektívnosti

<http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=COD/2008/0245>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:126:0003:0004:EN:PDF>

http://www.greenovate-europe.eu/content/press_release

Odkazy na klimatické zmeny EÚ

http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm

<http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index.htm>

http://ec.europa.eu/climateaction/index_sk.htm

Odkazy na projekty/organizácie spomenuté v tomto vydaní

Ekonom Jerey Rifkin vysvetľuje pojem tretej priemyselnej revolúcie

<http://www.foet.org/lectures/lecture-hydrogen-economy.html>

<http://thirdindustrialrevolution.ning.com/>

Odersun – tenkovrstvé fotovoltaické články

<http://www.odersun.de/index.php?lang=en>

Projekt INCENDI – boj proti lesným požiarom

<http://www.interreg3c.net/pdfdata/3S0132R.pdf>

La Réunion, fotovoltaické riešenie pre energetickú sebestačnosť

http://ec.europa.eu/environment/etap/inaction/showcases/france/415_en.html

Spoločné výskumné centrum

<http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>

Projekt ESPACE – Európske územné plánovanie: Adaptácia na klimatické udalosti

<http://www.espace-project.org/>

Projekt POWER cluster

<http://www.power-cluster.net/>

Uhlíková neutralita, Antarktická výskumná stanica

www.antarcticstation.org

Informačný bulletin projektu POWER cluster

<http://www.power-cluster.net/Newsandevents/POWERclusternewsletter/tabid/694/Default.aspx>

Program North Sea Region

<http://www.northsearegion.eu/ivb/home/>

Popakademie

<http://www.popakademie.de/index.php?id=1115>

Centrum pre nanozdravotníctvo univerzity v Swansea

<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

Musikpark Mannheim

<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Informácie o následných hodnoteniach môžete nájsť na stránke:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado2_en.htm

Európske centrum pre obnoviteľnú energiu

<http://www.eee-info.net/cms/>

Sieť organizácií regionálnej politiky

<http://www.interreg4c.eu/>

<http://www.espon.eu/>

<http://urbact.eu/>

Ďalšie užitočné odkazy

Stránka pre zábavu, ekológiu, vytváranie sietí:

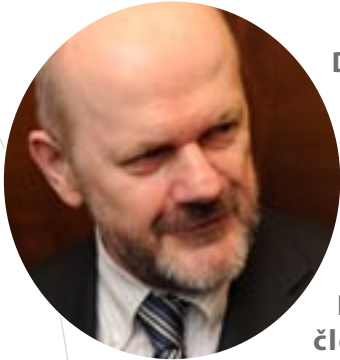
<http://www.play4climate.eu/index.php?lang=en>

Odkaz na webovú stránku budúceho vydania

Informačná sieť GR Regio

http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/index_en.cfm

NOVÝ KOMISÁR PREBERÁ REGIONÁLNU POLITIKU – PREDSTAVUJEME PÁNA PAWELA SAMECKIHO

Dr. Samecki má ekonomické vzdelanie a zastával miesto riaditeľa medzinárodného oddelenia Národnej banky Poľska, kde bol zodpovedný za vonkajšie vzťahy banky. Bol tiež poľským alternátom Poľska pre Svetovú banku, členom Hospodárskeho a finančného výboru (sub-ECOFIN) a členom Výboru pre medzinárodné vzťahy Európskej centrálnej banky.

Jeho vlastnými slovami...

„Európska regionálna politika podporuje vyvážený rozvoj Únie a usiluje sa o zníženie sociálno-ekonomických rozdielov medzi jej regiónmi.

So silným zameraním na menej rozvinuté oblasti politika investuje v celej EÚ, aby zlepšila fungovanie jednotného trhu a umožnila našim občanom, bez ohľadu na to, kde žijú, užívať si všetky výhody hospodárskej integrácie. Politika investuje

do modernizácie infraštruktúry, inovácie, podpory malých a stredných podnikov a ‚zelenej ekonomiky‘, s cieľom zvýšiť globálnu konkurencieschopnosť Európy.

Regionálna politika pomáha regiónom rásť a vytvárať pracovné miesta maximalizáciou ich silných stránok a potenciálu. Politika je tiež kľúčovým nástrojom na podporu reálnej ekonomiky v súčasnej krízovej dobe.

Ako komisár zodpovedný za regionálnu politiku vidím pred sebou dve hlavné úlohy. Po prvé, pokračovať v zjednodušovaní politiky a urýchľovať realizáciu projektov na mieste tak, aby z toho regióny mali dlhodobé, udržateľné prínosy. Po druhé, pripraviť referenčný dokument o budúcnosti politiky, ktorý bude stavať na diskusii iniciovanej mojou predchodkyňou, komisárkou Danutou Hübnerovou. Pevne verím, že táto politika sa musí i naďalej vyvíjať, aby zaistila, že regióny EÚ budú vybavené pre riešenie výziev, ktorým čelíme dnes a budeme čeliť v nasledujúcich rokoch.“

Následné hodnotenie

K dispozícii sú prvé výsledky následného hodnotenia európskej kohéznej politiky 2000–06. GR REGIO začalo hodnotenie EFRR v roku 2007, pomocou 12 vzájomne prepojených pracovných balíkov o rôznych aspektoch politiky. Vyvrcholilo to v syntéze, ktorá má byť zverejnená začiatkom roka 2010. Hodnotenie Kohézneho fondu sa začne čoskoro, výsledky budú v roku 2011.

Cieľom hodnotení je vytvoriť dôkaz o účinkoch politiky a pochopiť, čo funguje, čo nefunguje a prečo. Tento dôkaz prediskutuje Komisia, členské štáty, regióny a ďalšie zainteresované strany, aby mohli v budúcnosti politiku zlepšiť.

V júni 2009 pozvalo GR REGIO hodnotiteľov troch pracovných balíkov, aby prezentovali zistenia o systémoch implementácie, účinkoch EFRR na pohlavia a demografiu, a efektívnosť hlavných projektov. Vypočutie zahŕňalo zástupcov členských štátov a akademikov. Toto je začiatok diskusie, ktorá bude pokračovať na podujatí Open Days (o životnom prostredí, doprave a programoch URBAN) a iných podujatiach koncom roka.

Parlamentný výbor REGI

Boli oznámení noví členovia Parlamentného výboru REGI. Výboru bude predsedáť pani Danuta Hübnerová, bývalá komisárka pre regionálnu politiku. Podpredsedmi sú: pán Georgios Stavrakakis, pán Markus Pieper, pani Feliz Hyusmenova a pán Michail Tremopoulos.

Výbor je zodpovedný nielen za regionálnu, ale aj kohéznu politiku, predovšetkým za:

- Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond a ďalšie nástroje regionálnej politiky Únie,
- hodnotenie dopadu iných politík Únie na hospodársku a sociálnu súdržnosť,
- koordináciu štrukturálnych nástrojov Únie,
- najvzdialenejšie regióny a ostrovy, ako aj cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu,
- vzťahy s Výborom regiónov, medziregionálnymi organizáciami spolupráce, a miestnymi a regionálnymi orgánmi.

V každom vydaní časopis Panorama zisťuje, ako sa odvíjajú dva projekty z hľadiska ľudí, ktorí ich riadia. Pozrieme sa na úspechy i neúspechy riadenia projektov financovaných EFRR: identifikujeme problémy a podelíme sa o riešenia.

PROJEKT

1

INTERNE O POPAKADEMIE

Mannheim nie je len domovom pre 2 000 m² Musikparku, ale aj jediná nemecká univerzita ponúkajúca bakalárske kurzy o modernej hudbe – Popakademie, Univerzita populárnej hudby a hudobného podnikania. V tomto vydaní časopis Panorama navštívil Popakademie, sesterský projekt Musikparku, našej obvyklej destinácie.

Fakty a čísla

Príspevok EFRR: €2,6 milióna

Národné spolufinancovanie: €776 000

Mannheim – mesto, ktoré sa samo prerobilo

Keď Mannheim čelil problému, ako uskutočniť prechod od priemyselného srdca k mestu založenému na modernom, životaschopnom hospodárstve, bol natoľko predvídavý, že privítal hudobný priemysel a teraz je domovom Musikparku i Popakademie. Prechod od výroby k hudbe bol plán, ktorý vymyslel starosta kultúry, Dr. Kurz, teraz starosta mesta.

Mesto sa prepožičiava zmene zamerania, ako vysvetľuje Udo Dahmen, riaditeľ Popakademie: „Hudobníci vždy uprednostňovali Mannheim a niekoľko najväčších nemeckých umelcov tu aj žije.“ Mestský úrad uznáva dôležitosť talentu, tolerancie a techniky. Mesto má talent, tolerancia je očividná spôsobom, akým absorbovalo najväčšiu populáciu tureckých imigrantov v Nemecku mimo Berlína, a je domovom 160 rôznych národností. Takže teraz podporujú techniku, ktorá je tam, kde vstupujú Popakademie a jej prepojený projekt Musikpark.

Tvrdá konkurencia pre kurzy Popakademie

S približne 700 nádejami uchádzajúcimi sa o 200 miest otvára Popakademie svoje dvere len tým najlepším. „Hľadáme najtalentovanejších, výnimočných ľudí,“ vysvetľoval Dahmen. Priemysel populárnej hudby je zvláštny a univerzita vyberá len tých, u ktorých má pocit, že sa s tým dokážu vysporiadať.

Pohľad na ponuku vysvetľuje popularitu univerzity, vyučujú sa dva kurzy: kurz hudobného podnikania je vstup pre manažerov podujatí a hudobných vydavateľstiev, a pokrýva marketing a rozvoj umelcov. Najväčšia nahrávací spoločnosť v Nemecku, Universal, presunula svoj vzdelávací program z Berlína do Mannheimu, a katedra spolupracuje aj s MTV, Sony a AOL. Pre tých, ktorí chcú byť radšej na pódiu, je v ponuke aj kurz dizajnu populárnej hudby. Tento kurz si dáva za cieľ podporovať umelcov v rozvoji ich tvorivosti, ale tiež im poskytuje pevné základy v podnikaní – žiadny

absolvent Popakademii asi nepadne za obeť bezohľadným manažérom. Nakoniec, keďže ide s dobou, vyučuje aj kurz manažmentu digitálnej inovácie, ktorý študentom poskytuje základy v digitálnom priemysle, otázkach duševného vlastníctva a internetového marketingu. Tento kurz je súčasťou katedry podnikania.

„Skutočnosť, že sme sami univerzita znamená, že môžeme byť flexibilní a držať krok s priemyslom, na ktorý študentov pripravujeme,“ vysvetľoval Dahmen.

A tie tri roky sa vyplatia, dvaja študenti sú na turné s britskou speváčkou Sarah Brightman, ďalší má mix v US Top 40 a 90% absolventov prvého ročníka kurzu podnikania má stále zamestnanie. Ťažšie je zhodnotiť situáciu pre hudobníkov, ale zdá sa, že 85% je zamestnaných v priemysle, ktorý si vybrali.

Riadenie Popakademie

Univerzita sa ukázala tak obľúbená, že rozšíri svoju primárnu budovu pridaním ďalších dvoch podlaží, aby sa mohli vyučovať postgraduálne kurzy. „Je jasné, že musíme ísť týmto smerom,“ vysvetľoval.

Dahmen si je dosť istý, že bez pomoci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) by založenie Akadémie nebolo možné. Financovanie hlavnej budovy univerzity vyšlo na €1,7 milióna a teraz profitujú z druhej budovy, na ktorú z EFRR získali niečo menej ako €1 milión. Celkovo je to 2 500 m², kde sídlia skúšobne a štúdiá, ktoré používajú najnovšiu technológiu. „Súkromný investor by v takomto rozsahu neinvestoval a univerzita ešte musí investovať do výskumu. Kvalita vybavenia a zariadení je životne dôležitá,“ vysvetľoval Dahmen.

Akademie je súkromno-verejné partnerstvo, 75% vlastní mesto a štát, a o zvyšok sa delí skupina firiem. Medzi sponzormi je aj BASF. „Máme s nimi úzke vzťahy. Majú 32 000 zamestnancov a vždy cítili potrebu investovať do svojich pracovníkov. Často to nadobúda tvar kultúrnych aktivít, vrátane koncertov,“ vysvetľoval Dahmen.

Hoci bola podpora určite životne dôležitá pre úspech iniciatívy, Dahmen si je rovnako istý, že proces žiadosti o európske financovanie by sa dal zjednodušiť. „Musím zamestnávať administratívny personál len na sledovanie papierovania,“ povedal. A zatiaľ čo sledovanie papierov môže

byť čoraz rozsiahlejšie, trápením môže byť prispôbenie projektu na rámec, aký EÚ plánuje financovať. „Niekedy nemôžeme nechať projekt hovoriť len sám za seba. Pravdepodobne kvôli tomuto zvláštnemu fungovaniu si uvedomujem, že často musím ovplyvňovať, čo robíme pre skorší súbor kritérií.“

Najmodernejšia budova teraz schválená

Potvrdenie zo začiatku júla znamená, že koncom tohto roka sa začnú práce na najmodernejšej budove, v ktorej bude sídliť CNH. €34 miliónov bude investovaných do Ústavu biologických vied, z čoho €14,8 milióna prispel Európsky konvergenčný fond regionálneho rozvoja. Pravidelný kontakt časopisu Panorama, Dr. Tim Claypole, člen výkonného výboru, je zaneprázdnený výpočtami. „Je fantastické môcť sa pustiť do práce a cítiť, že táto nasledujúca fáza je bezpečná,“ vysvetľoval. „Teraz si musíme byť istí špecifikáciami a ako najlepšie vyložiť rozpočet“.

Zatiaľ čo budova stále vyzerala vábivo iba na papieri, presný počet ventilačných kanálov a spôsob rozdelenia podlahovej plochy na meter štvorcový nebolo predmetom diskusie. Ale keď sa chystá premena samotnej budovy z koncepcie architekta na realitu staviteľa, zrazu záleží na každej šachte a presná veľkosť miestnosti sa stáva kľúčovou. „Viem o prípadoch, keď boli veľké priemyselné závody postavené len nepatrne menšie, takže sa do nich nezmestili zariadenia, pre ktoré boli navrhnuté,“ povedal Claypole.

Teraz majú jasnejšiu predstavu o svojich potrebách, špecifikácie sa trochu menia – väčšie čisté miestnosti a extra ventilácia môžu ceny vyhnúť nahor a Claypole manipuluje s výsledkami tendrov. „Niektoré môžu byť až o 30% nižšie než najvyššia cenová ponuka, ale potom si musíte byť vedomý potenciálnych skrytých nákladov. Takže niečo, čo na papieri vyzerá lacnejšie, by nakoniec mohlo vyjsť drahšie“.

Budú to náročné dva roky, na konci ktorých sa bude univerzita pýšiť centrom biologických vied, ktoré sa vyrovná ktorémukolvek v Európe.

Starý rozpočet, nové financie – revízia prídelov

Keď máte vyčlenené financie a potom to trvá dva roky, kým dorazia, môžete si byť istí jednou vecou, vaše čísla budú chybné a chvíľu potrvá prerobiť váš rozpočet. „Je to otázka skoordiovania vybavenia s daním“, vysvetľoval. Claypole, ktorý je zodpovedný za pomoc špecifikovanému počtu spoločností a vytváranie určitých produktov, sa koncentruje na to, aby prioritné vybavenie spĺňalo tieto ciele.

Veľmi príjemným prekvapením bola skutočnosť, že niektoré kusy potrebného vybavenia sa dali nájsť na internetovej aukcii Ebay. „Keďže je to konkurenčná aukcia, spĺňame pravidlá EÚ a výsledkom sú dobré prístroje za vynikajúce ceny.“ Dokonca aj keď zohľadníme náklady na opravy, toto vybavenie stále vychádza lacnejšie než zakúpenie nového. „V súčasnej hospodárskej klíme špecializované kremikové zlievarne krachujú

Spojením sveta akademickej obce, súkromného sektora a štátnej zdravotníckej starostlivosti, CNH pracuje na aplikovaní nanotechnológie do detekcie chorôb a identifikácii vhodnej liečby.

Fakty a čísla

V rámci Cieľa Konvergencia samá do Centra pre nanozdravotníctvo investovať niečo cez €21 miliónov. Financovanie začalo v roku 2009 a bude prebiehať päť rokov.

alebo prechádzajú na iné procesy, takže sa objavujú prekvapujúce kúsky“, vysvetľoval Claypole. V čase, keď je zaneprázdnený prispôbovaním výdavkov na svoj rozpočet, tento neočakávaný zdroj materiálu je potešujúci.

Aj keď už financovanie môže byť zaistené, hľadanie tých správnych zamestnancov do tímu nie je nikdy ľahké. Keď ide o nájdenie ľudí v oblasti tlače plastu pre elektroniku, potreba špecialistov môže byť výzvou. Projekt zlaniril niekoľko svojich členov, ale pokračuje hľadanie ďalších, kontakty sa nadväzujú v Spojených štátoch i inde. Ako to Claypole sformuloval, „musíme vyčmuchať ľudí, ktorých potrebujeme.“

Náplň práce – premena konceptov na realitu

Prijatí zamestnanci budú hrať kľúčovú rolu pri vývoji najmodernejších technológií v Európe. Tam, kde univerzity vyvíjajú koncepty, je to práve Centrum pre nanozdravotníctvo, ktoré pôsobí ako základný pilier medzi teóriou a hromadnou výrobou. Je úlohou Centra vziať teoreticky rozvinutú myšlienku a premeniť ju na výrobok. Firmy potom koncept, ktorý Centrum osvedčil, zavedú do hromadnej výroby.

Claypoleov tím, spolu s Holst Institute v Eindhovene, skúmajú aj nízkoenergetické osvetlenie. Financovanie v rámci siedmeho rámcového programu EÚ pre výskum zahŕňa spoluprácu so spoločnosťou Philips na tlači polymérovej elektroniky ako alternatívy ku kremíku. „Jedným z naozaj zaujímavých vývojových trendov bude možnosť integrovať elektroniku do medicínskej oblasti,“ vysvetľoval.

Pre Claypolea je to prieskum pokrokovej technologickej teórie prostredníctvom zdieľania know-how medzi výskumnými ústavmi, čo stojí za jednanie so staviteľmi.

„Je to celé o vyvinutí niečoho zlúčením odborných znalostí a následnom dostaní technológie von z laboratórií a do spoločností, ktorým potom možno ukázať, ako vec majú sami vyrábať“, vysvetľoval.

KOMUNIKÁCIA – DOBRÁ PRE PLANÉTU

Komunikácia – dobrá pre planétu

Agenda klimatických zmien bola začlenená do každého aspektu regionálnej politiky EÚ a je kľúčovou súčasťou toho, ako programy fungujú a navzájom sa ovplyvňujú. Rozmanité siete a programy pokrývajú rôzne aspekty regionálnej politiky, čím ľuďom pomáhajú akumulovať svoje znalosti a vytvárajú spoločné prepojenie medzi rozličnými typmi investícií. V tomto vydaní časopisu Panorama sa pozrieme na programy ESPON, URBACT a INTERREG.

ESPO (Monitorovacia sieť pre európske územné plánovanie)

ESPO má tri kľúčové aspekty k svojej práci súvisiacej s klimatickými zmenami. Monitoruje dopad klimatických zmien na rôzne typy krajiny v celej EÚ, zaisťuje, aby boli klimatické zmeny zapracované do rozhodnutí o tvorbe politiky, a podporuje projekty obnoviteľnej energie.

„Klimatické zmeny sú integrálnou súčasťou programu ESPON 2013, pretože je to globálny trend ovplyvňujúci územný rozvoj vo všetkých častiach Európy“, povedal Peter Mehlbye, riaditeľ koordinačného oddelenia ESPON. „Náš projekt ohľadne

klimatických zmien bude dôkladnejšie skúmať dopad klímy na regionálnu konkurencieschopnosť a súdržnosť naprieč rôznymi typmi území, ako aj v Európe ako celku“.

Budúca orientácia pre mestá (FOCI)

Dotácia EFRR: €748 000

Celkový rozpočet: €999 000

Trvanie: september 2008 – september 2010

V tejto štúdii ESPON skúma, do akej miery sa rozvíjajú mestá a aglomerácie, a aký to má dopad na životné prostredie. Veľké mestské oblasti sú ústredným bodom pre hospodársky rast a sú životne dôležité pre splnenie mnohých cieľov Lisabonskej stratégie pre zamestnanosť a zlepšenie

RegEnergy

Fakty a čísla:

- Príspevok EFRR: €831 000
- Celkový rozpočet: €1,2 milióna

Prebieha od apríla 2005 do septembra 2007

Pozrite sa na váš kotol – námet k zamysleniu o tom, aký pokrok musia urobiť európske vykurovacie systémy. Dnes sme svedkami rastúceho dopytu po vykurovaní a chladení, čo odráža klimatické faktory a vyššie očakávania na životnú úroveň. Ale tento dopyt tiež ženie náklady nahor a testuje environmentálny kredit našich hlavných dodávateľov.

RegEnergy, finalista ceny RegioStars v roku 2009, pomáha každému v sektore vykurovania profitovať z inovačných nápadov a novej technológie po celej EÚ. Je to informačná sieť spájajúca 18 partnerov v 11 krajinách na podporu bezpečných dodávok obnoviteľných zdrojov energie, a súčasne na znižovanie regionálnych rozdielov súvisiacich s dodávkami a využívaním energie.

Hlavné ciele projektu sú:

- vytvorenie siete regiónov, ktoré budú inovátormi v oblasti vykurovania a chladenia,
- šírenie politík dobrej praxe a informácií o dostupnom financovaní, ako aj podpora opakovania projektu v iných oblastiach,
- identifikácia inovačných, komunálnych skúšobných prípadov a modelových politík zameraných na udržateľnú reštrukturalizáciu sektoru vykurovania.

Medzi ľuďmi, ktorých sa pokúšali osloviť, patrili komunálni a regionálni tvorcovia politiky a plánovači, regionálne a komunálne energetické služby a spoločnosti, orgány a agentúry regionálneho rozvoja, ako aj tí, ktorí by mohli podporovať možnosť opakovania projektu niekde inde, ako napr. komunálne a regionálne združenia.

Pozoruhodným úspechom bolo vyvinutie webového nástroja pre komunálnych a regionálnych tvorcov rozhodnutí, reg-energy.org, ktorý im pomáha vyhľadávať príklady dobrej praxe z politiky a financovania, a rozvíjať dobré spôsoby realizácie projektov udržateľného vykurovania a chladenia vo svojich regiónoch a komunitách.

životnej úrovne. Súčasne na ne pozerajú s obavami tie vykonávacie politiky, ktoré sú spojené s udržateľnosťou, ako napr. Lipská charta o trvalo udržateľných mestách.

Štúdiá FOCL preskúma environmentálny dopad rozvoja mestských centier, ale rozhodne aj rast na perifériách mestských oblastí a výzvy, ktoré tým vyvstávajú. Skúsenosti so živelným rastom miest z minulosti sa skombinujú s novými konceptami o trvalej udržateľnosti za účelom podpory rozvoja miest, ktorý bude pozitívny pre hospodárstvo i životné prostredie.

ReRISK

Dotácia EFRR: €524 000
 Celkový rozpočet: €700 000
 Trvanie: júl 2008 – júl 2010

Táto dvojročná štúdiá sa zameriava na príležitosti k rozvoju viacerých obnoviteľných zdrojov energie. Je umiestnená na pozadí stúpajúcich cien energií a potenciálnej energetickej chudoby, a priberá ciele udržateľnosti, na ktorých sa dohodli ministri EÚ v Územnej agende 2007. Prinesie spoľahlivý, objektívny dôkaz o regionálnom dopade stúpajúcich nákladov na palivo a ako toto na oplátku dlhodobo ovplyvňuje konkurencieschopnosť a súdržnosť európskych regiónov.

URBACT

V oblasti rozvoja miest URBACT zabezpečuje, aby vedúci partneri projektu mali šancu komunikovať s vymieňať si informácie, pretože aplikujú inovatívne myšlienky vo svojich vlastných špecializovaných projektoch.

Samotná práca je úplne v rukách miest, ktoré dostávajú finančné prostriedky z EÚ, a priority stanovujú miestne komunity a firmy. URBACT vstupuje do hry na vyššej politickej úrovni, financuje 28 sietí, ktoré vytvárajú komunikačné príležitosti medzi 181 mestami a 5 000 účastníkmi v celej EÚ, ako aj v Nórsku a Švajčiarsku. Každá sieť pokrýva ekonomické, sociálne a environmentálne témy a na jej čele stojí organizácia vedúceho partnera a vedúci expert.

INTERREG IVC

Rozpočet EFRR: €321 miliónov

Programy INTERREG i naďalej razia cestu spolupráci medzi regiónmi a členskými štátmi ako súčasť záväzku EÚ k dosiahnutiu väčšej pridanej hodnoty pre daňových poplatníkov. Tento konkrétny program sa zameriava na inováciu a životné prostredie pre obdobie 2007 – 13 a na úrovni EÚ je úzko spätý so zameraním na trvalo udržateľný rast, inováciu a zamestnanosť, čo je známe ako obnovená Lisabonská stratégia. Časť ziskov prichádza prostredníctvom vzájomnej výmeny znalostí, zatiaľ čo v iných

prípadoch možno menej rozvinuté regióny dať dokopy s tými vyspelejšími. Táto spolupráca predovšetkým tlačí najlepšiu prax do riadenia mainstreamových rozvojových programov. „Pokiaľ vezmeme do úvahy, že účinky klimatických zmien nerešpektujú hranice, je jasné, že medziregionálna spolupráca môže priniesť pridanú hodnotu,“ povedal Michel Lamblin, riaditeľ programu INTERREG IVC. „Regióny môžu zdieľať skúsenosti, posúdiť, čo je už zavedené inde, a navrhnúť najvhodnejšiu odpoveď pre svoj región. Pre zainteresovaný región je to evidentná úspora času a peňazí.“

Dve široké témy charakterizujú projekty INTERREG IVC: po prvé, projekty súvisiace s inováciou a znalostnou ekonomikou a po druhé, projekty týkajúce sa životného prostredia a ochrany pred rizikami. V tejto druhej kategórii sa berú do úvahy mnohé prevratné otázky, vrátane najnovšieho lesného hospodárstva a obnoviteľných zdrojov energie.

FUTUREforest

Lesy hrajú životne dôležitú rolu pri udržiavaní rovnováhy životného prostredia a môžu byť aj cestou k mnohým zlepšeniam. Projekt FUTUREforest spája orgány lesného hospodárstva v ôsmich regiónoch za účelom zdieľania informácií o rôznych praktických otázkach, ako napr. rozšírenie biodiverzity, zlepšenie vodnej bilancie a pôdnej štruktúry, a zvýšenia príjmov z lesníckych produktov. Ich spolupráca zvýši úroveň dobrej praxe medzi sebou a poskytne strategické usmernenie pre budúce politické rozhodnutia. Na tento projekt je počas troch rokov k dispozícii celkovo €1,9 milióna (EFRR €1,5 milióna).

RegioClima

Ku klimatickým zmenám dochádza, či sa nám to páči alebo nie, a projekt RegioClima prináša to dobré z nepriazne osudu nachádzaním spôsobov adaptácie na zmeny. Ôsmim partnerom v tomto projekte boli pridelené takmer €2 milióny (EFRR €1,6 milióna), pretože identifikujú, ako sa najlepšie prispôsobiť na klimatické zmeny a ako zapracovať nové prístupy do svojich regionálnych rozvojových programov.

MINULÉ VYDANIE

Minulé vydanie časopisu Panorama sa zaoberalo stratégiou EÚ pre región Baltského mora. S 8 000 km pobrežia, o ktoré sa delí osem členských štátov EÚ, sa stav životného prostredia Baltského mora i naďalej zhoršuje. V júni 2009 Komisia prijala stratégiu EÚ pre región Baltského mora, ktorá sa túto jedinečnú časť Európy snaží urobiť environmentálne udržateľnou, prosperujúcou, dostupnou a atraktívnou, a dobre chránenou bezpečnou. Stratégia tiež znamená dôležitý prvý krok smerom k regionálnej implementácii integrovanej námornej politiky. Hoci samotná stratégia nemá svoje vlastné financovanie, v rokoch 2007 – 13 bude Baltu pridelených viac ako €44 miliárd v rámci regionálnej politiky EÚ a iného financovania z EÚ. Nové projekty budú koordinovať prácu veľkého počtu ľudí a organizácií zainteresovaných v celej oblasti. Tým, že sa dotýka mnohých aspektov každodenného života v regióne, projekty prispievajú napríklad k zníženiu vysokej úrovne znečistenia v mori, zlepšeniu dopravných systémov a energetických sietí, a posilneniu ochrany pred veľkými haváriami na mori a na pevnine. Stratégia EÚ pre región Baltského mora bola zaslaná Parlamentu a Rade pre diskusiu a schválenie.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

BUDÚCE VYDANIE

Budúce vydanie bude o komunikácii regionálnej politiky EÚ: Zvýšenie transparentnosti a prehľadnosti politiky bolo kľúčovým prvkom reformy kohéznej politiky 2007 – 13. V našom budúcom vydaní časopisu Panorama ukážeme inovačné a úspešné príklady komunikačných aktivít naprieč 271 regiónmi EÚ. Skúmať budeme, ako úspešne komunikovať o malom rozpočte, ako čo najlepšie využiť najmodernejšie médiá, aké sú komunikačné požiadavky a prečo je efektívna komunikácia tak dôležitá pre regionálnu politiku. Dvaja regionálni novinári vám prezradia, aký druh informácií potrebujú na vypovedanie svojho príbehu, a hovorca programu s obmedzeným rozpočtom sa podelí o nápady, ako pritaľhnuť pozornosť médií.

Napíšte na adresu regio-panorama@ec.europa.eu a porozprávajte nám o vašej najúspešnejšej komunikačnej akcii, alebo nám len dajte vedieť, ktoré prvky regionálnej politiky si momentálne vyžadujú vašu pozornosť.

TERMÍNY	PODUJATIE	MIESTO
1. október 2009	Konferencia „Ako kohézna politika podporuje rozvoj vidieka?“ http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm	Brusel (BE)
5. – 8. október 2009	Open Days – Európsky týždeň regiónov a miest: Globálne výzvy, európske odpovede http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Brusel (BE)
15. október 2009	Konferencia švédskeho predsedníctva o životnom prostredí, zmene klímy a bezpečnosti – Čelenie výzvam http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/10/15/conference_on_environment_climate_change_and_security	Štokholm (SE)
15. október 2009	Workshop „Kohézna politika, inovácia a stratégia pre Baltské more na miestnej úrovni“ http://www.in.ee/	Tallin (EE)
15. – 16. október 2009	Medzinárodná konferencia „Ekologická sieť v Alpách – odpoveď na klimatické zmeny, ktorá zachová biodiverzitu?“ http://www.alparc.org/event-calendar/events-of-alparc	Berchtesgaden (DE)
27. – 29. október 2009	Medzinárodné sympóziu „Stratégie pre adaptáciu na klimatické zmeny v regiónoch Európy“ http://www.regional-climate.eu/	Düsseldorf (DE)
30. október 2009	Workshop „Rast a konkurencieschopnosť prostredníctvom obnoviteľných zdrojov energie“ http://www.pohjois-savo.fi/	Kuopio (FI)
30. november – 1. december 2009	Konferencia „Nové metódy pre hodnotenie kohéznej politiky: Podpora zodpovednosti a vzdelávania“ http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Varšava (PL)
7. – 18. december 2009	Konferencia Organizácie Spojených národov o zmene klímy (COP15) http://en.cop15.dk/ http://unfccc.int/	Kodaň (DK)
10. – 12. december 2009	Konferencia švédskeho predsedníctva o kohéznej politike a územnom rozvoji http://www.se2009.eu/kiruna10december	Kiruna (SE)
21. – 22. máj 2010	Výročná konferencia Regióny pre ekonomickú zmenu a cena RegioStars Awards 2010 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm	Brusel (BE)

Viac informácií o kľúčových podujatiach regionálnej politiky nájdete na adrese
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

NECHAJTE VÁŠ HLAS POČUŤ

Časopis Panoram uvíta vaše komentáre a otázky.
Téma budúceho vydania bude o komunikácii regionálnej politiky EÚ.

Chceme to počuť od vás. Porozprávajte nám o vašich komunikačných úspechoch, efektívnych komunikačných nástrojoch, alebo aj menej úspešných skúsenostiach alebo ťažkostiach, s ktorými ste sa stretli pri pokuse o zviditeľnenie spolufinancovaných projektov. Vyberieme niektoré z vašich komentárov a otázok, a predložíme ich expertom na túto tému v našej novej sekcii Riešenie problémov. Alebo nám len dajte vedieť, ktorý aspekt regionálnej politiky momentálne púta vašu pozornosť. Takže, ak máte niečo na srdci, povedzte to. Kontaktujte nás a kladte otázky alebo vyjadrite svoje názory na tento alebo iný problém regionálnej politiky:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-031-SK-C

ISSN 1725-826X

© Európske spoločenstvá, 2009
Reprodukcia povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Vytlačené v Belgicku

ÚRAD OFICIÁLNYCH PUBLIKÁCIÍ EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
L-2985 Luxemburg

Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku
Oddelenie B1 – komunikácia, informácie a vzťahy s tretími krajinami
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Brussels
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sk.htm

■ Úrad pre publikácie